

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

Факультет іноземних мов
Кафедра англійської мови та методики її навчання

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему: Формування усно мовленнєвої компетентності у
старшокласників з опорою на створену штучним інтелектом наочність.**

Здобувачки/здобувача 2 курсу групи 2 МСОА
Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальності 014 Середня освіта
(за предметними спеціальностями)
Предметної спеціальності 014.02 Середня освіта
(англійська мова та зарубіжна література)
Спеціалізації 014.021 Англійська мова та зарубіжна література
Додаткової спеціалізації 014.022 Німецька мова
та зарубіжна література

Плащева Катерина Сергіївна

Використання чужих ідей,
результатів і текстів мають
посилання на відповідне джерело

Науковий керівник
Пугачова Катерина Сергіївна,
доктор філософії

(підпис)

(ініціали, прізвище здобувача)

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____
(підпис)

(ініціали, прізвище)

Члени комісії _____
(підпис)

(ініціали, прізвище)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

м. Вінниця – 2025 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ УСНОМОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	6
1.1. Поняття, сутність та структура усномовленнєвої компетентності.	6
1.2. Вітчизняний та зарубіжний досвід формування усномовленнєвої компетентності в освітньому процесі	11
1.3. Психолого-педагогічні та вікові особливості розвитку усного мовлення в учнів старшої школи	18
1.4. Використання штучного інтелекту у формуванні усномовленнєвої компетентності в учнів старшої школи.....	22
Висновки до розділу 1	31
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНА РОЗРОБКА КОМПЛЕКСУ ВПРАВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ УСНОМОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА СТВОРЕНУ НАОЧНІСТЬ	33
2.1. Методика створення комплексу вправ для формування усномовленнєвої компетентності.....	33
2.2. Створення та змістове наповнення комплексу вправ з опорою на створену штучним інтелектом наочність.....	88
2.3. Організація пробного навчання та аналіз результатів перевірки ефективності комплексу вправ	82
Висновки до розділу 2	95
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	100
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	105

ВСТУП

Актуальність дослідження зумовлена сучасними викликами, які стоять перед освітою в умовах швидкого розвитку інформаційних технологій та глобалізації. Формування усномовленнєвої компетентності старшокласників є одним із ключових завдань у навчанні іноземних мов, оскільки володіння мовою не обмежується лише знанням граматики та лексики, а потребує розвитку комунікативних навичок, які дозволяють учням успішно взаємодіяти в різноманітних ситуаціях. Впровадження сучасних технологій, зокрема штучного інтелекту, у навчальний процес дає можливість створювати нові, більш ефективні засоби наочності, що значно покращують мотивацію учнів, роблять навчання більш інтерактивним та результативним.

Сутність наукової проблеми полягає у пошуку нових методів та інструментів, які дозволяють підвищити рівень мовленнєвої компетентності старшокласників. На сьогодні питання застосування штучної наочності у навчанні іноземних мов залишається недостатньо вивченим. Літературний огляд показав, що існуючі дослідження здебільшого зосереджуються на загальних питаннях впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес, проте аспект використання штучного інтелекту для створення наочності та його вплив на розвиток мовленнєвих навичок старшокласників залишається розкритим лише частково. Це зумовлює необхідність проведення подальших досліджень у цій сфері.

Об'єкт дослідження є процес формування усномовленнєвої компетентності у старшокласників на уроках англійської мови. Предмет дослідження виступає методика використання створеної штучним інтелектом наочності у комплексі вправ для розвитку усного мовлення учнів старших класів.

Об'єкт і предмет співвідносяться між собою як загальне та часткове: у процесі навчання іноземної мови виділяється конкретний аспект, на який спрямована основна увага дослідження.

Метою роботи є розробка методики формування усномовленнєвої компетентності старшокласників за допомогою штучної наочності та перевірка її ефективності у навчальному процесі.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

1. Охарактеризувати сутність та значення усномовленнєвої компетентності у навчанні іноземної мови.
2. Проаналізувати можливості використання штучної наочності у навчальному процесі.
3. Розробити комплекс вправ для формування усномовленнєвої компетентності з використанням штучної наочності та перевірити його ефективність у практиці.

Для досягнення поставленої мети використано такі методи дослідження: теоретичні методи (аналіз, систематизація та узагальнення психолого-педагогічної літератури), а також емпіричні методи (анкетування, тестування, спостереження) та методи статистичної обробки отриманих даних.

Наукова новизна дослідження полягає у розробці нової методики формування усномовленнєвої компетентності старшокласників із використанням штучної наочності, створеної штучним інтелектом. У дослідженні конкретизовано поняття штучної наочності та проаналізовано її вплив на навчальний процес, що робить внесок у розвиток методики навчання іноземних мов.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання розробленої методики у загальноосвітніх закладах. Розроблений комплекс вправ може бути використаний як додатковий інструмент для вчителів англійської мови, що бажають підвищити якість навчання та забезпечити учням можливість ефективного формування усномовленнєвої компетентності.

Апробація результатів дослідження здійснювалася через участь у конференціях та семінарах, присвячених питанням інновацій у методиці викладання іноземних мов.

В результаті участі у конференціях було опубліковані тези, на тему:

1. Використання штучного інтелекту у навчальному процесі.
2. Психолого-педагогічні аспекти навчання усно мовлення.
3. Theoretical and methodological foundations of integrating artificial intelligence into the process of developing senior students' speaking competence in English.
4. Improving high school students' oral communication skills via AI-based learning resources.
5. Fostering speaking competence through AI-generated visual aids.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ УСНОМОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

1.1. Поняття, сутність та структура усномовленнєвої компетентності

Усномовленнєва компетентність розуміється як комплексна здатність особистості будувати та відтворювати усні висловлювання відповідно до ситуації спілкування, соціального контексту, комунікативних намірів та мовних норм. Вона охоплює не лише знання мовної системи, а й уміння оперувати інтонацією, забезпечувати зв'язність і логічність висловлювання, підтримувати діалог і розуміти співрозмовника [3, с. 8].

Це поняття інтегрує дві складові: усне мовлення як спосіб реалізації мови та компетентність як здатність діяти на основі засвоєних знань, умінь і досвіду. На відміну від мовної компетентності, що акцентує увагу на знаннях про мову, та комунікативної компетентності, яка охоплює всі канали взаємодії, усномовленнєва компетентність має чітку спрямованість – продукування усного мовлення і регулювання процесу взаємодії між учасниками спілкування.

Українські науковці – О. Чуприна, Л. Мелешко, Т. Кохно – трактують її як багатокомпонентне утворення, яке включає мовний, когнітивний, соціокультурний та особистісний аспекти, що спільно забезпечують результативне усне спілкування. Подібні позиції простежуються і в європейському науковому дискурсі: відповідно до підходів CEFR, усна компетентність охоплює здатність брати участь в усній комунікації, будувати монологічні висловлювання, дотримуючись вимог зв'язності, логічності та стилістичної відповідності (CEFR, 2020).

В умовах сучасного інформаційного суспільства, де швидкість передавання знань постійно зростає, усномовленнєва компетентність набуває виняткового значення. Вона сприяє [5]:

- успішній соціальній адаптації та включенню в дискусії, діалоги й публічні виступи;
- ефективності професійної комунікації в галузях, де усне мовлення є ключовим інструментом (освіта, медицина, менеджмент, ЗМІ);
- розвитку критичного мислення, адже словесне оформлення думок є необхідною умовою їх осмислення;
- формуванню міжкультурної компетентності, що потребує гнучкого мовленнєвого реагування та адаптації до іншої культурної норми.

У шкільній освіті усномовленнєва компетентність виступає ядром формування основних навчальних умінь: здатності до дискусії, презентації, аргументації, аналізу інформації. Українські методисти (Н. Бібік, О. Пометун) наголошують, що розвиток цієї компетентності має пронизувати весь навчальний процес у гуманітарному циклі.

Актуальні емпіричні дослідження (Li & Chen, 2017; Chiu et al., 2021) доводять, що сформованість усного мовлення істотно впливає на академічні результати та когнітивний розвиток здобувачів освіти. Науковці підкреслюють: високий рівень усномовленнєвої компетентності визначається не лише правильною мовою та достатнім словниковим запасом, а насамперед прагматичною доцільністю висловлювання – умінням добирати мовні засоби відповідно до ролей учасників, ситуації та мети комунікації. Саме прагматичний складник поєднує мовні, дискурсивні й соціокультурні чинники, забезпечуючи ефективність взаємодії.

Українські дослідники (О. Чуприна, Л. Мелешко, Т. Кохно) підходять до усномовленнєвої компетентності як до інтегрованої характеристики особистості, що охоплює фонетико-лексико-граматичний, дискурсивний, прагматичний, соціокультурний і когнітивно-рефлексивний компоненти. Значущим є вміння будувати монологічні та діалогічні висловлювання,

дотримуючись норм етикету, комунікативного наміру та конкретного контексту. Окремо підкреслюється важливість самокорекції, контролю власних мовленнєвих дій і грамотного використання невербальних засобів.

Погляди українських учених щодо структури та змісту усного мовлення загалом корелюють із провідними європейськими підходами, зокрема із концепцією, викладеною у Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти (CEFR, 2020). У цих рекомендаціях усне мовлення розглядається як інтегрована система, що включає лінгвістичний, соціолінгвістичний (або соціокультурний) і прагматичний виміри. CEFR наголошує, що високий рівень володіння мовою передбачає не лише дотримання граматичних норм, а й уміння забезпечити структурну зв'язність висловлювання, логічну організацію змісту та прагматичну доцільність комунікації. Отже, компетентний мовець повинен володіти інструментами, які дають змогу адаптувати висловлювання до ситуації спілкування, враховувати комунікативну мету та соціальний статус співрозмовника, а також будувати монологічні й діалогічні висловлювання, що відповідають нормам певної культурної спільноти.

Подібні принципи простежуються і в зарубіжних дослідженнях. Зокрема, Li & Chen (2017) пропонують структуру, яка охоплює фонетико-інтонаційний, лексико-граматичний, дискурсивний і прагматичний аспекти усномовленнєвої діяльності. Дослідники акцентують на тому, що мовленнєва продукція має базуватися не лише на правильності вимови чи точності граматичних конструкцій, а й на дотриманні просодичних характеристик – мелодики, паузування, темпу, акцентуації. Саме просодія, за їхніми висновками, відповідає за емоційну виразність та природність мовлення, створює ефект зрозумілості й наближає комунікацію до реальних умов спілкування. Дискурсивний компонент у їхній структурі передбачає вміння логічно організовувати висловлювання, забезпечувати тематичну послідовність, уживати зв'язки між репліками і правильно структурувати мовлення в межах діалогу чи монологу.

Chiu та співавт. (2021) пропонують дещо розширений підхід, підкреслюючи, що показником сформованості усномовленнєвої компетентності є не лише мовні знання, а й уміння застосовувати комунікативні стратегії. Йдеться про використання компенсаторних прийомів, здатність перебудовувати висловлювання відповідно до реакції співрозмовника, адаптувати мовлення до конкретної ситуації (формальне/неформальне спілкування), змінювати реєстр і стиль залежно від комунікативного наміру. Таким чином, стратегічна складова виступає важливим маркером комунікативної зрілості.

Узагальнюючи погляди українських і зарубіжних науковців, можна виокремити п'ять ключових компонентів усномовленнєвої компетентності [6, с. 191], які охоплюють як мовну, так і соціокультурну, когнітивну та прагматичну площини:

Фонетико-інтонаційний компонент. Передбачає правильність артикуляції, володіння інтонаційними моделями, темпом і ритмом мовлення. Він відповідає за природність і виразність усної комунікації, сприяє кращому розумінню та сприйняттю мовця.

Лексико-граматичний компонент. Включає добір відповідного словникового запасу, уміння використовувати граматичні конструкції відповідно до ситуації спілкування, коректність морфологічних і синтаксичних побудов.

Дискурсивний компонент. Охоплює здатність логічно будувати монолог, підтримувати діалог, забезпечувати цілісність висловлювання, застосовувати мовні засоби зв'язності, переходи між темами та правильне структурування комунікативних ходів.

Прагматичний компонент. Передбачає уміння визначати комунікативний намір та добирати засоби для його реалізації. Це може бути переконання, погодження, заперечення, уточнення, прохання тощо. Прагматичний вимір відображає відповідність мовлення конкретній ситуації та статусно-рольовим умовам комунікації.

Соціокультурний компонент. Містить знання норм мовленнєвого етикету, правил комунікативної поведінки, культурно зумовлених форм ввічливості та взаємодії. Завдяки йому мовленнєва поведінка стає більш гнучкою та адекватною у міжкультурних ситуаціях.

Ця структура узгоджується з міжнародними рекомендаціями, зокрема CEFR, яке також наголошує на взаємопов'язаності лінгвістичного знання, функціональних умінь та соціокультурної компетентності як основи для формування повноцінних мовленнєвих навичок.

Практична реалізація цих компонентів можлива через виконання низки типових комунікативних дій, що забезпечують ефективність усної взаємодії. До них належать [10, с. 36] уміння слухати та інтерпретувати почуту інформацію, формулювати власні висловлювання, брати участь у діалозі, логічно структурувати думки, а також адаптувати висловлювання до конкретних умов спілкування. Ці дії передбачають активне залучення когнітивних процесів, оперативну обробку інформації та прийняття комунікативних рішень у режимі реального часу.

Окремої уваги заслуговує когнітивно-рефлексивний компонент, який у сучасних дослідженнях розглядається як необхідний складник усномовленнєвої компетентності. Г. Кохно [9, с. 14] підкреслює, що рефлексивність забезпечує здатність учнів контролювати власне мовлення, аналізувати допущені помилки, коригувати комунікативну поведінку й прогнозувати реакцію співрозмовника. Цей компонент формує усвідомлене ставлення до процесу спілкування й сприяє розвитку відповідальності за результат мовленнєвої діяльності.

Отже, усномовленнєва компетентність постає як багатовимірне, інтегративне утворення, що поєднує лінгвістичні, соціальні, когнітивні й прагматичні аспекти мовленнєвої діяльності [11]. Вона визначає здатність особистості ефективно взаємодіяти в усному форматі, адаптуватися до умов комунікації та використовувати мовлення як інструмент соціальної взаємодії, навчання і професійної реалізації. Її цілеспрямований розвиток є пріоритетним

завданням сучасної школи та системи професійної підготовки, а в умовах цифрової трансформації нові можливості відкриває інтеграція інструментів штучного інтелекту, що стане предметом аналізу в наступних підрозділах.

1.2. Вітчизняний та зарубіжний досвід формування усномовленнєвої компетентності в освітньому процесі

Формування усномовленнєвої компетентності в сучасному освітньому процесі посідає важливе місце як у національному, так і міжнародному педагогічному дискурсі. Уміння ефективно висловлюватися усно розглядається як одна з базових компетентностей XXI століття, що визначає успішність особистості у соціальному, академічному та професійному середовищах. Сучасна школа має на меті не лише забезпечити учня знаннями, а й сформувати комунікативно активну особистість, здатну до аргументованого висловлення думок, участі в конструктивних дискусіях, презентації інформації та міжкультурного діалогу. Саме тому аналіз українського та зарубіжного досвіду розвитку усномовленнєвої компетентності, у тому числі з урахуванням цифрових інструментів і можливостей штучного інтелекту, стає надзвичайно актуальним [12, с. 169].

У вітчизняній педагогічній традиції проблема формування усномовленнєвої компетентності має тривалу історію дослідження. За останні десятиліття було запропоновано низку теоретичних моделей і методичних підходів, спрямованих на розвиток усного мовлення учнів різного віку. Одним із найбільш ефективних інструментів сучасної методики є навчальна дискусія, яка, як показують дослідження Л. Попової (2021), сприяє розвитку вмінь аргументації, логічного мислення та критичного аналізу інформації. Дискусія забезпечує активне залучення учнів у комунікативну взаємодію, створює умови для формування навичок побудови зв'язних висловлювань і підвищує рівень мовленнєвої спонтанності.

Значний внесок у розроблення теоретичних засад формування усного мовлення зробили українські дослідники. Так, С. Карман акцентує увагу на комунікативній спрямованості навчання, наголошуючи на необхідності створення автентичних ситуацій спілкування, що максимально наближені до реальних умов використання мови. Учена підкреслює ефективність інтерактивних форм роботи, використання навчальних ігор, мовленнєвих ситуацій та діалогічних вправ. З. Бакум досліджує роль інформаційно-комунікаційних технологій у процесі формування мовленнєвої компетентності, звертаючи увагу на значення цифрових ресурсів і візуальних інструментів для активізації усного мовлення. Особливо актуальним у її працях є використання мультимедійних презентацій, інтерактивних програм, відеоматеріалів та мобільних застосунків, які підсилюють мотивацію учнів і забезпечують різні канали сприйняття інформації.

Вагомими є й напрацювання Н.Ф. Шиянської, яка аналізує можливості наочності як дидактичного засобу для розвитку мовленнєвих та соціокультурних компетентностей старшокласників. У її працях значне місце відведено візуальним матеріалам, зокрема опорним схемам, інформаційним таблицям, інтерактивним картам і мультимедіа, що підсилюють ефективність сприйняття й відтворення усних висловлювань в умовах змішаного та дистанційного навчання. Окремий пласт досліджень – праці Л. Пироженко, І. Ляшенко, О. Пометун – присвячений практико-орієнтованим моделям навчання, які передбачають ситуаційний підхід, навчальні проекти, симуляції комунікативних ролей і різноманітні форми співпраці, що стимулюють мовленнєву активність учнів.

Окремим напрямом розвитку вітчизняної освітньої думки є використання штучного інтелекту в навчанні, про що, зокрема, зазначають М. Згуровський і Т. Кавалерідзе. Їхні дослідження наголошують на важливості адаптивного навчання, цифрової наочності, інтелектуальних освітніх платформ та аналітики навчальних даних для покращення засвоєння мовного матеріалу й розвитку комунікативних умінь. Особлива увага приділяється

можливості персоналізації освітнього процесу, реалізації індивідуальних мовленнєвих траєкторій і створення інтерактивних середовищ для тренування усного мовлення.

Порівняння українського та зарубіжного досвіду розвитку усномовленнєвої компетентності демонструє наявність як спільних тенденцій, так і істотних розбіжностей, зумовлених особливостями освітніх систем, технологічними можливостями та соціокультурними пріоритетами. У сучасній українській школі акцент робиться переважно на традиційно-комунікативному підході, який охоплює дискусії, інтерпретацію текстів, рольові ігри, ситуативне моделювання та інтегровані форми навчання, що реалізуються міжпредметно. Водночас фіксується зростання інтересу до цифрової наочності та інструментів штучного інтелекту, що поступово інтегруються у навчальний процес і розширюють можливості для розвитку спонтанного та структурованого усного мовлення.

Зарубіжні освітні моделі, особливо в країнах ЄС і США, демонструють ширше застосування інноваційних технологій і методик адаптивного навчання. Такі підходи, як Task-based learning, CLIL (Content and Language Integrated Learning), immersive learning із зануренням у мовне середовище, використання AI-платформ і мобільних застосунків забезпечують високий рівень автентичності комунікативних ситуацій та індивідуалізацію навчального процесу. У цих системах велика увага приділяється мультимодальним засобам взаємодії – відеоконференціям, інтерактивним середовищам, VR/AR-технологіям та інструментам доповненої реальності, які розширюють можливості розвитку усного мовлення. Крім того, значного розвитку набули методи кооперативного навчання, проєктної діяльності та системної підтримки іншомовного спілкування через освітні онлайн-платформи, що формують уміння співпрацювати, критично мислити та взаємодіяти у міжкультурному середовищі.

З урахуванням аналізу вітчизняних і міжнародних концепцій у подальшому дослідженні подається таблиця, у якій систематизовано ключові

характеристики формування усномовленнєвої компетентності в Україні та за кордоном; вона стане основою для вибудовування авторської моделі розвитку цієї компетентності в учнів старших класів.

Таблиця 1.1 Вітчизняний і зарубіжний досвід формування усномовленнєвої компетентності [3-9]

Критерій	Вітчизняний досвід (Україна)	Зарубіжний досвід (ЄС, США, Азія)
Методичні підходи	Інтерактивні методи, дискусії, рольові ігри, текстоцентричний підхід	Task-based learning, CLIL, immersive learning, AI-підтримка
Форми організації навчання	Уроки української мови, факультативи, кейс-заняття	Симуляції, групова робота, дистанційні заняття
Оцінювання мовлення	Спостереження, усна відповідь, презентації, мовні портфоліо	AI-аналіз вимови, автоматичне оцінювання, speaking log
Інструменти та технології	Традиційні посібники, PowerPoint, відеоуроки	Мобільні додатки (ELSA Speak, Speakometer), онлайн-асистенти
Цільова аудиторія	Школярі, студенти філологічних спеціальностей	Студенти різних спеціальностей, молодь, професіонали
Мотивація та зворотний зв'язок	Переважно зовнішній фідбек від викладача	Автоматичний зворотний зв'язок, гейміфікація
Переваги	Розвиток критичного мислення, мовна культура	Автономність, адаптивність, швидкий прогрес
Обмеження	Обмеженість цифрових ресурсів, технічна інфраструктура	Можлива нестача емоційної підтримки, залежність від цифрових технологій

Таблиця 1.1 систематизує та порівнює ключові аспекти розвитку усного мовлення учнів старшої школи в Україні та в країнах ЄС, США й Азії. Розгляд кожного критерію демонструє як спільні тенденції, так і суттєві відмінності, що обумовлені педагогічними традиціями, технічними можливостями та рівнем цифрової трансформації освіти.

Методичні підходи до формування усного мовлення в різних освітніх системах демонструють суттєві відмінності, які зумовлені як традиціями навчання, так і рівнем технологічного розвитку. В українській педагогічній практиці історично склалося домінування традиційних та інтерактивних методів: це робота з текстами, обговорення їх змісту, рольові ігри, творчі комунікативні завдання та інші види діяльності, що передбачають переважно текстоцентричну орієнтацію. Такий підхід ґрунтується на послідовному аналізі змісту художніх і публіцистичних текстів, інтерпретації авторських позицій та відтворенні смислових структур, що, своєю чергою, сприяє розвитку логічності та аргументованості усних висловлювань.

У міжнародній практиці акцент робиться на сучасних методологіях, орієнтованих на активне мовленнєве застосування, а не на пасивне засвоєння. До таких підходів належать *task-based learning*, де учні вирішують реальні комунікативні завдання; *CLIL*, що поєднує предметний зміст і мовну підготовку; *immersive learning*, тобто метод занурення у штучно створене або автентичне мовне середовище; а також активне використання цифрових інструментів та систем штучного інтелекту. Дані підходи забезпечують високу інтенсивність мовленнєвих практик і створюють значно більш різноманітні умови для застосування мови у дії.

У частині організації освітнього процесу українські вчителі часто обмежені рамками державної програми та класно-урочної системи. Навчання усного мовлення реалізується через уроки рідної й іноземної мови, факультативи, підготовку до ЗНО/НМТ, виконання кейсів. Між тим, у зарубіжній освіті помітно переважають більш гнучкі формати: командні симуляції, дебати, *distanced learning* у цифрових середовищах (Google Classroom, Moodle), групові проєкти та проєктно-дослідницькі форми. Ці підходи створюють умови для постійної мовленнєвої практики та дають змогу учням природно занурюватися в ситуації, що моделюють реальні комунікативні виклики [13, с.245].

Оцінювання усного мовлення також демонструє істотні контрасти. В Україні переважають традиційні форми – усна відповідь, спостереження за мовленням учня, оцінювання презентацій і проєктів, формування мовного портфолію. Такий тип контролю часто залишається суб'єктивним, залежним від індивідуального бачення педагога. На противагу цьому, у зарубіжних державах широко поширені автоматизовані цифрові інструменти, здатні аналізувати вимову, темп, інтонацію, точність граматики, комунікативні стратегії та загальну мовленнєву зрілість. Окремі школи використовують електронні «speaking logs» – автоматичні журнали відстеження мовленнєвого прогресу, що суттєво підвищує точність оцінювання та об'єктивність результатів [14, с.190].

У технологічному аспекті українські заклади освіти поки орієнтуються на базові цифрові інструменти: презентації PowerPoint, відеолекції, традиційні та цифрові підручники. Використання мобільних застосунків і спеціалізованих мовних платформ здебільшого залежить від ініціативи окремих педагогів. Натомість міжнародна практика активно застосовує програмні рішення зі штучним інтелектом, такі як ELSA Speak, Speakometer, Mondly, що пропонують миттєвий зворотний зв'язок, формують індивідуальну траєкторію навчання та забезпечують системний аналіз прогресу мовця.

Цільова аудиторія українських мовленнєвих програм охоплює переважно старшокласників, підготовку до вступу та студентів-філологів. Зарубіжні практики набагато ширші за своїм охопленням: до них залучаються діти молодшого віку, мігранти, співробітники міжнародних компаній, спеціалісти різних галузей, які потребують професійного мовлення [7, с.15].

Щодо мотивації студентів, українська система орієнтована здебільшого на зовнішній фідбек: оцінка, зауваження, заохочення. У міжнародній практиці натомість активно застосовується внутрішня мотивація – гейміфікація, рейтинги, персоналізований цифровий фідбек, що підвищує автономність та сприяє формуванню внутрішнього бажання вдосконалювати власне мовлення [15, с.20].

Вагомий внесок у формування комунікативних практик і розвиток усної мови в Україні зробили автори навчальних посібників і методичних матеріалів, які розробили комплекси вправ, спрямованих на ініціацію мовленнєвої активності учнів. Особливо значущими є роботи О. Пометун і Л. Пироженко, що стали основою інтерактивних підходів у Новій українській школі (НУШ). Їхні методики передбачають системне використання дебатов, ділових ігор, різних форматів дискусій і практико-орієнтованих завдань, що стимулюють розвиток аргументованого мовлення.

На рівні вищої освіти цінним є досвід, представлений у дослідженнях О. Попович (2018), де наголошено на важливості формування стилістичної та функціональної грамотності студентів-філологів через підготовку усних виступів, аналіз комунікативних ситуацій і роботу з презентаціями. У дисертаційній праці І. Сухої (2024) визначено ефективність текстоцентричного підходу для розвитку дискурсивної компетентності старшокласників. Додатково важливою є аналітика І. Царя (2021), який досліджує спонтанне мовлення молоді в урбанізованому середовищі, демонструючи вплив соціальних чинників на формування стилю усного спілкування та на мовленнєву поведінку загалом.

Зарубіжний досвід, особливо у країнах ЄС і Північної Америки, характеризується розвиненою методологічною базою та широким застосуванням новітніх технологій. У межах CEFR усне мовлення поділяється на продуктивне, інтерактивне та медіативне, що дозволяє чітко структурувати навчальні цілі та формувати цілісні траєкторії розвитку мовця. Методи CLIL і task-based підходи широко використовуються для поєднання реальних комунікативних завдань із предметним навчанням, що підвищує автентичність мовленнєвих ситуацій [18, с.85].

Окремий напрям у міжнародних дослідженнях – упровадження штучного інтелекту для розвитку усного мовлення. Праці Rahmawati & Huda (2024) демонструють, що поєднання застосунку ELSA Speak із рольовими діалогами значно підвищує якість вимови та темпу мовлення. Tran Dang Khoi

(2024) доводить, що використання цього застосунку у В'єтнамі сприяє розвитку не лише технічних мовленнєвих параметрів, а й автономності навчання. Georgiou (2025) показує ефективність застосунку Speakometer для тренування складних звуків на англійській мові. Команда дослідників Peinuan Qin та ін. (2025) створила AI-помічника, здатного тренувати діалогічне мовлення в реальному часі. Хоча не всі аспекти компетентності демонстрували однаковий прогрес, однак суттєво зросла якість побудови висловлювань і логічна структура мовлення.

Узагальнюючи наведені підходи, можна стверджувати, що міжнародні моделі формування усномовленнєвої компетентності значно випереджають українську систему за рівнем технологізації, персоналізації та ефективності оцінювання. Водночас український досвід має потужну традицію роботи з текстом, розвитку логічності й критичного мислення, а також системи тренування аргументації через дискусії та рольові ігри. Потенційно найбільш продуктивною моделлю може стати інтеграція традиційної української дидактики з можливостями сучасних AI-платформ, що дозволить істотно підвищити результативність формування усної мовної компетентності в сучасній освітній системі.

1.3. Психолого-педагогічні та вікові особливості розвитку усного мовлення в учнів старшої школи

Розвиток усного мовлення старшокласників є однією з провідних умов формування їхньої загальної мовної та комунікативної компетентності, проте результативність цього процесу безпосередньо пов'язана з урахуванням психолого-педагогічних і вікових характеристик учнів на завершальному етапі шкільного навчання. Лише спираючись на системне розуміння вікових психологічних закономірностей, учитель може цілеспрямовано добирати методи, форми та засоби роботи, які створюють сприятливе середовище для

становлення усномовленнєвих умінь і навичок, а також забезпечують внутрішню мотивацію до мовленнєвої активності [26, с.219].

Учні старшої школи віком 15–17 років перебувають у фазі пізньої підлітковості, для якої характерні інтенсивний інтелектуальний розвиток та емоційне ускладнення внутрішнього світу. У цей період активно формується рефлексивне мислення, зростає здатність до абстрактних міркувань, порівняння, аналізу, синтезу та узагальнення. Мовлення поступово наповнюється рисами логічності, аргументованості, послідовності, а висловлювання дедалі частіше набувають характеру обґрунтованої позиції, а не простого переказу. Саме тому методи, що потребують доказовості та критичного осмислення – дебати, публічні виступи, усні презентації, дискусії – виявляються особливо продуктивними на цьому віковому етапі, оскільки природно резонують із когнітивними можливостями старшокласників [22, с.134].

Класики психології розвитку (Л. Виготський, О. Леонтьєв, Г. Костюк) наголошують, що в пізній підлітковості інтенсивно відбувається становлення особистісної ідентичності, переорієнтація з дитячої залежності на дорослу самостійність і відповідальність. Це безпосередньо відображається і в мовленні: воно перетворюється на важливий інструмент самопрезентації, засіб відстоювання власних переконань, канал пошуку та здобуття соціального визнання. Тому педагогічний процес у старшій школі має передбачати не лише «правильне» висловлювання, а й можливість вільно формулювати власну думку, презентувати індивідуальний досвід, дискутувати, ставити запитання й сумніватися. Створення такого простору довіри й відкритості забезпечує внутрішню включеність учнів у мовленнєву діяльність і посилює особистісний сенс усних висловлювань [24, с.220].

Водночас у цьому віці зростає не лише когнітивний, а й мовний потенціал: розширюється активний і пасивний словниковий запас, з'являється готовність оперувати складнішими синтаксичними конструкціями, використовувати стилістичні фігури, риторичні прийоми, елементи

публіцистичної та наукової мови. Це відкриває можливість переходу від переважно репродуктивних завдань (відповіді за зразком, перекази, відтворення тез) до продуктивних і творчих видів діяльності – створення авторських промов, участі у дебатах, формулювання власних аргументованих позицій, підготовки мультимедійних виступів. Такий формат роботи дає змогу проявити не лише рівень мовної підготовки, а й емоційну зрілість, самостійність мислення, уміння будувати індивідуальний комунікативний стиль.

Особливої ваги набуває емоційно-вольова сфера. Старшокласники, з одного боку, прагнуть визнання та схвалення, а з іншого – є дуже чутливими до критики, особливо прилюдної. Це часто провокує мовленнєві бар'єри, страх помилитися, небажання брати слово в ситуаціях публічного спілкування. Згідно з дослідженнями Н. Чепелевої (2020), підвищена тривожність під час усного відповідання в класі у значної частки старшокласників (43%) призводить до зниження якості мовлення: порушується логіка викладу, з'являються тривалі паузи, «мовні паразити», фрагментарність висловлювань. Це свідчить про те, що навіть за достатнього рівня мовних знань емоційний дискомфорт може істотно гальмувати прояв усномовленнєвої компетентності [26]. Тому надзвичайно важливо забезпечити психологічно безпечний простір, у якому помилка розглядається як природна частина навчання, а не як підстава для осуду. Сучасні педагогічні підходи рекомендують використовувати позитивний зворотний зв'язок, індивідуалізовану підтримку, формувальне оцінювання та систему заохочення замість суто штрафного контролю.

В таблиці відображені фактори розвитку усного мовлення в учнів старшої школи.

Старший шкільний вік також характеризується підвищеною потребою в груповій діяльності, спілкуванні з однолітками, пошуку власного місця в колективі. Це створює сприятливі умови для використання парних та групових форм роботи: командних проєктів, діалогів, рольових ігор, мозкових штурмів, колективного створення усних продуктів (презентацій, подкастів, інтерв'ю,

дискусійних панелей). Такі форми одночасно задовольняють потребу в соціалізації та слугують дієвим інструментом формування усного мовлення. Додатковим ресурсом стають цифрові інструменти – платформи для запису та монтажу відеопрезентацій, створення шкільних подкастів, проведення онлайн-інтерв'ю й дискусій. Вони дають учням змогу тренувати усне мовлення у відносно безпечному, контрольованому середовищі, де можлива повторна спроба, монтаж, редагування власних висловлювань [35].

Таблиця 1.2. Фактори розвитку усного мовлення в учнів старшої школи [20-27]

Фактор впливу	Прояв у старшокласників	Педагогічні рекомендації
Когнітивний розвиток	Розвинене логічне, абстрактне мислення; здатність до аргументації	Використання дискусій, дебатів, аналітичних завдань
Емоційна сфера	Підвищена чутливість до критики, потреба в підтримці	Створення безпечного середовища, підтримка, похвала
Соціальні потреби	Прагнення до самоствердження, визнання в колективі	Групові форми роботи, інтерактивні проєкти
Мотивація до мовлення	Потреба самовираження, бажання бути почутим	Залучення до творчих завдань (подкасти, інтерв'ю, виступи)
Мовленнєві бар'єри	Страх помилки, мовленнєва тривожність	Робота в парах, ігрові методики, вправи на зниження тривожності
Інтерес до технологій	Інтерес до цифрових засобів, зокрема штучного інтелекту	Використання AI-додатків (ELSA Speak, TalkPal), цифрових платформ
Ставлення до оцінювання	Важливість справедливості, потреба в конструктивному фідбеці	М'яке оцінювання, усне рецензування, система заохочення
Індивідуальні особливості	Відмінності у рівні впевненості, темпі розвитку, стилі спілкування	Індивідуальний підхід, варіативність завдань, адаптивні сценарії навчання

Окрему категорію становлять учні, які мають логопедичні труднощі, порушення темпу чи плавності мовлення або низький рівень мовленнєвої впевненості. Для них особливо важливо поєднувати традиційну педагогічну підтримку із сучасними технологічними можливостями. Досвід таких країн, як Канада, Фінляндія, Японія, демонструє ефективність використання штучного

інтелекту у формі персоналізованих мовних тренажерів, які підлаштовуються під рівень конкретного учня, пропонують вправи відповідної складності й надають зворотний зв'язок у некритичній, доброзичливій формі. Застосунки ELSA Speak, TalkPal, Google Read Along та інші подібні інструменти дають можливість тренувати вимову, інтонацію, темп мовлення й сприймання на слух без ризику осуду з боку однолітків, що особливо важливо для підлітків із підвищеною чутливістю до оцінки. Для української школи інтеграція таких технологій, особливо в умовах змішаного чи дистанційного навчання, може стати дієвим доповненням до традиційних форм роботи, розширюючи спектр можливостей підтримки учнів з різним стартовим рівнем мовленнєвого розвитку [39].

Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок, що результативний розвиток усномовленнєвої компетентності старшокласників можливий лише тоді, коли педагог урахує всю сукупність вікових, психологічних і соціальних характеристик учнів. Завдання вчителя полягає не тільки у формуванні технічної сторони мовлення, а й у створенні таких умов, за яких учні будуть охоче висловлюватися, відчувати підтримку та впевненість у власних силах.

1.4. Використання штучного інтелекту у формуванні усномовленнєвої компетентності в учнів старшої школи

Попередній підпункт був присвячений психолого-педагогічним чинникам, що визначають успішність розвитку усного мовлення старшокласників у межах традиційної та комунікативної методик. Проте сучасний етап цифрової трансформації освіти створює нові умови для оптимізації цього процесу, а саме – через використання інструментів штучного інтелекту. Технології ШІ можуть не лише доповнювати класичні методи навчання, а й забезпечувати гнучкість, адаптивність і високу інтерактивність мовленнєвих практик.

Сьогодні штучний інтелект активно інтегрується в освітні системи різних країн, виконуючи функції персоналізації, автоматичного аналізу результатів, покращення візуалізації й моделювання навчальних ситуацій. Міжнародні огляди свідчать про зростаючу ефективність застосування ШІ у розвитку комунікативних умінь учнів. Зокрема, у звіті OECD (2024) підкреслюється, що успішне впровадження ШІ в навчання можливе за умови етичного використання технологій, збереження педагогічного керівництва та розвитку критичного мислення в учнів. Наголошується також на важливості балансу між технологічною підтримкою й професійною роллю вчителя.

В Україні інтеграція ШІ в загальну середню освіту відбувається поступово. Аналітичні матеріали МОН України (2023) містять рекомендації щодо застосування адаптивних освітніх платформ, сервісів генерації текстів і візуальних матеріалів (Canva, ChatGPT, Diffit), а також використання інтерактивних симуляцій, особливо в контексті навчання мов. Підходи «Нової української школи» підкреслюють необхідність формування в учнів умінь критично працювати з матеріалами, створеними штучним інтелектом, та інтегрувати їх у власну комунікативну діяльність [21, с.480].

У світовій науковій літературі активно аналізуються переваги ШІ для розвитку усного мовлення. Зокрема, J. Hwang & D. Lin (2023) доводять, що ШІ сприяє створенню адаптивних мовленнєвих ситуацій, які максимально наближені до реальних, і надає учням миттєвий фідбек. Дослідження Cambridge University Press (2022) підтверджує ефективність використання генеративних моделей для тренування діалогів, формування рефлексивного мислення та розвитку креативних мовленнєвих навичок у старшокласників.

Усне мовлення є важливою складовою загальної комунікативної компетентності, адже передбачає вміння логічно, послідовно, граматично правильно та доречно висловлювати свої думки. Для його формування необхідні систематичні тренування, моделювання реальних ситуацій і якісний зворотний зв'язок. Сучасні цифрові інструменти, що працюють на базі ШІ, значно розширюють можливості організації таких практик [42].

Персоналізація навчального процесу. Алгоритми ШІ аналізують мовлення учня і формують індивідуальну траєкторію навчання: добирають завдання відповідного рівня, пропонують вправи з корекції вимови, темпу мовлення, інтонації. Приклади таких сервісів – ELSA Speak, Google Read Along.

Це надзвичайно важливо в умовах різнорівневих груп, коли стандартний підхід «один матеріал для всіх» не забезпечує рівномірного прогресу.

ШІ як віртуальний мовний партнер. Сучасні чат-боти (ChatGPT, Character.ai, JustSpeak) імітують природні ситуації спілкування та дозволяють учням практикувати діалогічне мовлення у зручний час. Особливо показовим є застосунок JustSpeak – AI English Tutor, який моделює ситуації співбесіди, подорожі, побутового спілкування чи професійної взаємодії. Учень отримує негайний фідбек щодо вимови, граматики, темпу, а також можливість взаємодіяти з «віртуальними персонажами». Це важливо для шкіл, де спілкування з носіями мови або природним мовним середовищем є недоступним.

Автоматична діагностика та фідбек. Інструменти на кшталт Speechace проводять повноцінний аналіз мовлення: визначають частотність помилок, чіткість артикуляції, ритм мовлення, використання граматичних конструкцій. Система формує звіт для учня і вчителя, що забезпечує прозоре та об'єктивне оцінювання. Такий формат сприяє розвитку рефлексії: учень вчиться не лише говорити, а й аналізувати власне мовлення.

Моделювання автентичних ситуацій. AR/VR технології у поєднанні з ШІ забезпечують ефект занурення у мовне середовище. Платформи Mondly VR, VirtualSpeech дозволяють: проводити презентації перед віртуальною аудиторією; проходити співбесіди; взаємодіяти у «туристичних» сценаріях; тренувати професійне спілкування. Такі симуляції підсилюють впевненість учня та формують стійкі навички мовленнєвої поведінки.

Проектна та STEAM-діяльність. ШІ може бути інтегрований у проекти старшокласників. Учні можуть створювати власних мовних ботів, моделювати

діалоги, розробляти сценарії спілкування. Для цього використовують Microsoft Azure Bot Studio, Google Dialogflow тощо. Такі завдання розвивають не лише мовні здібності, а й технічні, креативні та організаційні навички. Проєкт «створення мовного бота» виступає прикладом поєднання лінгвістики з інформатикою, логікою та дизайном – повністю відповідаючи принципам STEAM-освіти.

У подальшій таблиці можна систематизувати інструменти ШІ, їхні функції та освітні результати, отримані на практиці.

Таблиця 1.3 Застосування ШІ у формуванні усномовленнєвої компетентності старшокласників [37-42]

Напрямок використання ШІ	Інструмент / Технологія	Освітня ціль	Очікуваний результат
Персоналізоване навчання	ELSA Speak, Google Read Along	Індивідуалізація завдань	Покращення вимови, граматики, інтонації
Віртуальний співрозмовник	ChatGPT, Character.ai	Діалогічне мовлення, рольові ігри	Збільшення мовної практики, зниження бар'єру
Автоматичне оцінювання	Speechace, Pearson AI Tutor	Формативне оцінювання	Об'єктивний фідбек, зростання мотивації
Моделювання ситуацій (VR/AR)	Mondly VR, VirtualSpeech	Імітація реального спілкування	Розвиток гнучкості й соціального мовлення
Проєктна діяльність із ШІ	Azure Bot Studio, Dialogflow	Інтеграція мови та технологій	Поглиблення комунікативних та цифрових навичок

У грудні 2023 року в Україні було проведено широке опитування серед 807 педагогів різних освітніх закладів, яке засвідчило стрімке поширення технологій штучного інтелекту (ШІ) у професійній діяльності вчителів. Як свідчать результати дослідження, майже 90 % опитаних уже мали досвід роботи з інструментами на кшталт ChatGPT, Bard, Google Gemini та інших. За оцінками самих учителів, саме ШІ допомагає зробити навчальні матеріали більш доступними (37 %), упорядкувати організацію навчального процесу (29

%) та автоматизувати створення дидактичних ресурсів (22 %). За умов високого навантаження на вчителя такі можливості набувають особливої цінності.

Аналіз відповідей респондентів дає змогу виділити ключові напрями, у яких технології ІІІ приносять найбільшу користь. Передусім це автоматизація підготовки навчальних матеріалів (55,5 %), створення завдань та тестів (51,3 %), а також спрощення процесу оцінювання (45,7 %). Такі тенденції вказують на поступовий перехід учителя від ролі основного «виробника» контенту до функції модератора, який керує навчальним середовищем, аналізує результати та приділяє більше уваги індивідуальній взаємодії з учнями.

Разом із тим дослідження зафіксувало низку бар'єрів, що ускладнюють повноцінну інтеграцію ІІІ в українську школу. Найчастіше педагоги зазначали технічні труднощі (54,4 %) – від недостатності сучасної техніки до нестабільного інтернету та слабкої цифрової інфраструктури. Значна частка вчителів (25 %) вказувала на потребу у додатковому професійному навчанні, адже відсутність відповідних цифрових компетентностей знижує ефективність роботи з інструментами ІІІ. Також 12 % респондентів висловили занепокоєння щодо можливої втрати «людського виміру» освіти та зменшення емоційної взаємодії між учнем і вчителем.

Попри зазначені труднощі, загальна оцінка ефективності використання ІІІ виявилася позитивною: 65,9 % учителів оцінили роботу з такими технологіями на 5–8 балів за 10-бальною шкалою, що свідчить про переважно схвальне, хоча й помірковане ставлення.

Додаткові дані було отримано під час квітневого опитування 2024 року, у якому взяли участь 683 респонденти – учні та вчителі. Учні загалом продемонстрували високу підтримку застосування ІІІ в освітньому процесі, позитивно оцінивши швидкість отримання зворотного зв'язку, зручність доступу до матеріалів та варіативність форматів навчання. Учителі виявили дещо стриманішу позицію, вказавши на ризики знецінення традиційних

педагогічних технік та можливе зниження уваги до розвитку критичного мислення.

У «Цифровізації освіти в Україні: стан та перспективи» (аналітичний звіт МОН, 2023) підкреслюється, що технології ІІІ вже активно тестуються в українських школах у межах пілотних програм, особливо у сфері вивчення іноземних мов. Звіт наголошує, що адаптивні платформи, мовні боти та голосові тренажери сприяють покращенню вимови, граматичної точності та загальної мовленнєвої активності учнів. Учасники пілотних проєктів відзначили переваги швидкого фідбеку та індивідуального темпу навчання. Водночас у документі акцентується на важливості педагогічного супроводу та розвитку критичного мислення учнів у роботі з інструментами ІІІ [63].

У країнах Європейського Союзу (Греції, Угорщині, Латвії, Ірландії, Вірменії) результати аналогічних досліджень демонструють загалом позитивне ставлення освітян до використання ІІІ, особливо щодо персоналізованого підходу та зменшення рутинних завдань викладача.

Проте одним із найпоширеніших занепокоєнь є ймовірність зниження критичного мислення в учнів через надмірну залежність від автоматизованих рішень, а також ризики застосування алгоритмічно упереджених моделей. Незмінно актуальним залишається питання підвищення цифрової компетентності вчителів як основи успішного інтегрування інтелектуальних технологій [64].

Американське дослідження, проведене інститутом IU International, демонструє ще один важливий аспект: використання AI-асистентів у дистанційній освіті дозволяє скоротити тривалість навчання студентів у середньому на 27 %. Такий результат є особливо значущим в умовах постпандемічної реальності та поширення змішаних форматів навчання. У практичній площині показовим є кейс компанії Duolingo, яка завдяки генеративному ІІІ змогла створити 148 нових мовних курсів менш ніж за рік, що свідчить про високий потенціал масштабування освітнього контенту [61].

Порівняльна таблиця критеріїв.

Таблиця 1.4 . Критерії порівняння застосування ІІІ

Критерій	Україна	Іноземний досвід
Відсоток педагогів, що використовують ІІІ	~90 % (ChatGPT, Bard)	ЄС: більшість педагогів, але з обмеженою інтеграцією
Позитивне ставлення	66 % позитивно оцінюють AI	США, дистанційне: значне пришвидшення навчання
Ключові переваги	Автоматизація матеріалів, оцінювання	Персоналізація, ефективність, економія часу
Головні бар'єри	Технічні проблеми, підготовка вчителів	Недовіра до даних, етичні питання
Приклади платформ	ChatGPT, Bard, Speechace, ELSA	Duolingo (AI-курси) ; IU Syntea

Таким чином, і в Україні, і за межами її освітнього простору простежується стійка тенденція до зростання довіри до технологій штучного інтелекту (ІІІ), особливо в контексті мовної підготовки учнів. Сучасні дослідження доводять, що ефективність інструментів ІІІ напряду залежить від відповідної підготовки педагогів, рівня підтримки з боку закладу освіти, етичної культури їх використання та здатності навчального середовища до адаптації та оновлення [53].

Разом із тим варто наголосити, що інтеграція інтелектуальних технологій у систему освіти не є лінійним або безпроблемним процесом. Вона супроводжується низкою етичних та практичних викликів, які потребують серйозного аналізу. Зокрема, йдеться про ризики глобальної цифрової нерівності, можливість відтворення алгоритмами наявних упереджень, а також про важливість сталого, обдуманого впровадження ІІІ в освітні установи. Ці чинники вимагають ретельно зваженого підходу, що забезпечуватиме рівний доступ до технологій і не допускати поглиблення існуючих соціальних дисбалансів чи етичних суперечностей [21].

Використання ІІІ в навчанні іноземних мов у старшій школі створює сприятливі умови для індивідуалізації освітнього процесу, побудови реалістичних комунікативних ситуацій, посилення мотивації та формування стійкої мовленнєвої практики. Такі системи здатні адаптуватися до навчальних потреб кожного учня, забезпечувати постійний фідбек і стимулювати розвиток не лише мовленнєвих, а й когнітивних, комунікативних та презентаційних умінь. Водночас ефективність їх використання залежить від того, наскільки майстерно педагог поєднує традиційні прийоми роботи з інноваційними засобами навчання, а також від рівня цифрової зрілості самих здобувачів освіти.

Завдяки інтеграції інструментів типу ELSA Speak, ChatGPT, Mondly VR та інших цифрових платформ з'являється можливість моделювати різні типи реального спілкування, що знижує мовленнєві бар'єри, формує впевненість під час усної взаємодії та створює комфортні умови для мовних експериментів. Такі ресурси також підтримують позакласну діяльність: учні можуть практикувати мовлення вдома, у дорозі чи під час виконання проєктних робіт.

В українській освітній сфері вже сьогодні відчутно зростає інтерес педагогів до застосування технологій ІІІ. Понад 90 % учителів повідомляють про досвід використання інструментів на основі ІІІ у своїй професійній діяльності. Разом із тим існує потреба в більш системній технічній підтримці, створенні освітніх платформ, методичних рекомендацій і спеціалізованих курсів підвищення кваліфікації, які б допомагали вчителям інтегрувати нові технології без шкоди для педагогічної якості.

У світовій практиці інтелектуальні системи дедалі активніше впроваджуються у мовну освіту, насамперед у форматах дистанційного та адаптивного навчання. Дослідження у США та Європейському Союзі демонструють скорочення часу на досягнення навчальних результатів, підвищення мовної компетентності та зростання зацікавленості учнів у

навчальному процесі. Ці підходи можуть стати орієнтиром для подальшого вдосконалення української системи мовної підготовки.

Попри численні переваги, впровадження ІІІ стикається і з низкою суттєвих викликів. Педагоги та дослідники наголошують на небезпеці алгоритмічних упереджень, ризику надмірної залежності учнів від цифрових підказок, можливого зниженні ролі живої міжособистісної комунікації та недостатньому розвитку критичного мислення. Це підкреслює важливість ролі вчителя як фасилітатора, який спрямовує взаємодію учня з інтелектуальними системами, навчає аналізувати та переосмислювати отримані результати [49].

Для успішного використання технологій ІІІ необхідна комплексна підтримка на рівні освітнього закладу: якісна технічна база, цифрова інфраструктура, підготовка педагогів та наявність чітких стандартів інтеграції ІІІ у навчальний процес. Важливо враховувати вікові, психологічні та мовленнєві особливості старшокласників, оскільки саме вони визначають ефективність вибору методів і форм роботи.

Штучний інтелект не покликаний витіснити традиційне мовне навчання. Його роль полягає у збагаченні освітнього процесу, розширенні можливостей для мовної практики та підвищенні ефективності комунікативної взаємодії. Найкращих результатів можна досягти в умовах змішаного навчання, коли цифрові інструменти доповнюють діяльність учителя, а учні отримують можливість застосовувати мовлення у різних контекстах – від індивідуальної роботи до колективних проєктів.

Узагальнюючи викладене, доцільно зазначити, що штучний інтелект є не лише технологічним проривом, а й потужним педагогічним ресурсом. За умови правильної інтеграції він сприяє глибшому, осмисленому та структурованому розвитку усномовленнєвої компетентності старшокласників. Використання генеративних моделей, мовних тренажерів, VR/AR-технологій та адаптивних платформ доводить, що цифрові інструменти можуть якісно доповнити сучасну мовну освіту. Наступний розділ буде присвячений практичним аспектам реалізації цього підходу – аналізу моделей уроків,

дидактичних сценаріїв, методичних рекомендацій та результатів апробації ІІІ у навчанні англійського усного мовлення.

Висновки до розділу 1

У ході ґрунтовного теоретичного дослідження встановлено, що усномовленнєва компетентність є багатокomпонентним утворенням, яке інтегрує мовні, когнітивні, соціокультурні й особистісні характеристики учня. Це не просто вміння висловлювати думку, а комплекс навичок, що сприяють розвитку логічного мислення, креативності та ефективної взаємодії в соціумі. В умовах глобальних змін, цифровізації та підвищення значення комунікації як інструмента особистісного та професійного зростання увага до усного мовлення стає ключовою.

Аналіз педагогічного досвіду показав, що у вітчизняній школі переважають інтерактивні та текстоцентричні методи, тоді як зарубіжні практики роблять акцент на інтегрованому навчанні (CLIL), проєктній діяльності та застосуванні мобільних і цифрових мовних сервісів. Спільним для всіх підходів є активне впровадження технологій ІІІ, що дозволяють адаптувати навчання, забезпечувати оперативний зворотний зв'язок і підвищувати автономність учнів.

Психолого-педагогічний аналіз старшокласників засвідчив, що ефективний розвиток усного мовлення можливий лише за умови врахування їх когнітивних можливостей, емоційної чутливості, прагнення до самовираження та високої потреби в соціальній взаємодії. Це створює сприятливі умови для використання інтелектуальних інструментів – віртуальних мовних партнерів, симуляційних платформ, голосових тренажерів, які підтримують інтерес учнів і забезпечують стабільну мовленнєву практику.

Український досвід свідчить про значний інтерес педагогів до ІІІ, хоча його повномасштабне впровадження стримується технічними та методичними

труднощами. Натомість міжнародні дослідження демонструють ефективність масштабованих мовних програм, побудованих на основі ІІІ, та зростання автономії учнів у процесі навчання.

Таким чином, аналіз дає підстави вважати, що за належної педагогічної, технічної й інституційної підтримки штучний інтелект може стати ключовим чинником підвищення якості навчання усного мовлення в старшій школі та стимулом до оновлення освітніх технологій у цілому.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНА РОЗРОБКА КОМПЛЕКСУ ВПРАВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ УСНОМОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА СТОРОНУ НАОЧНОСТІ

2.1. Методика створення комплексу вправ для формування усномовленнєвої компетентності

Метою розроблення комплексу вправ є формування усномовленнєвої компетентності учнів старшої школи шляхом використання наочності, створеної засобами штучного інтелекту. Такий підхід дозволяє поєднати традиційні дидактичні принципи з інноваційними технологіями, що підвищують ефективність навчання, мотивацію та індивідуалізацію освітнього процесу.

Теоретичною основою методики є комунікативний і діяльнісний підходи, які орієнтують навчання не на засвоєння мовних структур, а на формування здатності ефективно використовувати мову в реальних ситуаціях спілкування. В основі комплексу лежать також елементи підходів CLIL (Content and Language Integrated Learning) та TBLT (Task-Based Language Teaching), що сприяють інтеграції мовленнєвих і пізнавальних умінь. Важливу роль відіграють дескриптори Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти (CEFR), які визначають очікувані результати для рівнів B1–B2 у сфері усного монологічного та діалогічного мовлення. Таким чином, запропонована методика орієнтована на розвиток як лінгвістичних, так і когнітивних та соціокультурних аспектів мовленнєвої діяльності.

Особливістю розробленого комплексу є інтеграція засобів штучного інтелекту в усі етапи навчання. Використання ШІ уможливорює створення динамічної наочності, моделювання ситуацій спілкування, автоматизоване надання фідбеку, а також адаптацію матеріалу під рівень і потреби конкретного учня. Інструменти на кшталт ChatGPT, Gemini, ELSA, TalkPal,

Canva або DALL·E застосовуються для генерації текстових, візуальних та аудіоопор, які стимулюють розвиток мовлення, знижують страх помилки та підвищують залученість учнів.

Розроблення комплексу базується на низці педагогічних принципів, що забезпечують його наукову обґрунтованість і практичну результативність. Перш за все, це принцип комунікативності, який передбачає моделювання реальних ситуацій спілкування, близьких до повсякденного досвіду учнів. Принцип автентичності забезпечує природність мовного матеріалу, а принцип інтеграції – поєднання говоріння, слухання, читання та письма в межах однієї діяльності. Важливим є й принцип поступовості: завдання мають наростаючу складність – від керованих вправ із чіткими інструкціями та опорами до напіввільних і творчих, що вимагають самостійного продукування висловлювань. Принцип диференціації дає змогу варіювати рівень підказок, тривалість виконання, формат участі (індивідуальний, парний чи груповий), а принцип оцінюваності забезпечує прозорі критерії та зворотний зв'язок для кожного етапу роботи.

Алгоритм створення вправ передбачає кілька логічно послідовних кроків. Спочатку визначається ціль вправи – розвиток конкретного компоненту усномовленнєвої компетентності (фонетичного, лексико-граматичного, дискурсивного чи прагматичного). Потім обирається тип мовленнєвої діяльності (монолог, діалог, дискусія, медіація) та відповідний контекст ситуації. На цій основі визначається вид штучної наочності, яку генерує ШІ, після чого формулюється інструкція для учня, добираються мовні кліше й функціональні фрази, а також встановлюються очікувані результати – наприклад, тривалість виступу або формат діалогу. Завершальним етапом є рефлексія, під час якої учень оцінює власний прогрес, виявляє труднощі й отримує фідбек від викладача або системи.

Кожна вправа у комплексі спрямована на формування кількох взаємопов'язаних результатів. Зокрема, вона сприяє вдосконаленню фонетико-інтонаційної виразності, розширенню словникового запасу,

підвищенню граматичної точності, розвитку логічного та послідовного викладу думки, формуванню навичок ініціювання, підтримання та завершення розмови, а також підвищенню беглості та природності мовлення. Окремо підкреслюється важливість розвитку рефлексії, адже здатність аналізувати власне мовлення є ознакою сформованої комунікативної компетентності.

Далі наведемо вправи:

Етап 1. Ознайомлення

ВПРАВА 1 : SPOT THE OPINION/ ВИЗНАЧ, ДЕ ВИСЛОВЛЕНО ДУМКУ

Мета: Ознайомити учнів з кліше для висловлення власної думки у природному контексті (*In my opinion, I think, To me, From my point of view* тощо) та розвивати уміння розпізнавати мовні засоби вираження позиції в тексті.

Тип: рецептивно-аналітична, індивідуальна / парна робота.

Обладнання: Комп'ютер або смартфон з доступом до Gemini (або іншого чат-бота на основі ШІ), роздруківки тексту / інтерактивна дошка, маркери або онлайн-інструмент для виділення фраз.

Інструкції: Please underline or highlight all the phrases that show personal opinion — words or expressions like '*I think,*' '*to me,*' '*from my point of view.*' After that, we'll discuss what these expressions mean and how we can use them in our own speech

Text for reading generated by artificial intelligence:

Social Media and Teen Life

To my mind, social media has become a big part of every teenager's life. I think it's amazing how we can stay in touch with friends who live far away and share our favorite moments instantly. From my point of view, platforms like Instagram or TikTok help us express creativity and even discover new talents. Personally, I believe that social media can inspire people to learn new skills — like photography, music, or foreign languages.

However, in my opinion, spending too much time online can also be dangerous. As far as I am concerned, it's easy to start comparing yourself to others and forget

that most photos are not real life. It seems to me that many teenagers care too much about likes and followers, which sometimes affects their confidence. I strongly feel that schools should teach us how to use social media wisely instead of banning it completely.

From my perspective, balance is the key. I guess social media isn't "good" or "bad" by itself — it depends on how we use it. In my view, it's important to take regular breaks and focus on real-life experiences: talking to friends face to face, reading, or just spending time outdoors. Personally, I think the best way is to use technology for learning, inspiration, and connection — not for stress or competition.

Discuss in pairs:

Which phrase sounds more formal?

Which one is your favorite to use?

ВПРАВА 2. AI DIALOGUE DETECTIVE/ЗНАЙДИ КЛІШЕ У ДІАЛОЗІ

Мета: Ознайомити учнів із типовими кліше для ведення діалогу (початок, реакції, завершення), навчити розпізнавати природні розмовні вирази в англійській мові.

Тип: рецептивно-аналітична, парна / групова робота.

Обладнання: Комп'ютер або смартфон з доступом до ChatGPT чи Gemini, інтерактивна дошка або проєктор для демонстрації діалогу, аркуші для нотаток.

Інструкції: Read the AI-generated dialogue between two friends. Identify and underline the conversational clichés that make the dialogue sound natural. Classify the highlighted expressions according to their function (starting, reacting, ending the conversation). Discuss the phrases with your partner and decide which expressions sound the most natural or friendly in everyday speech. Select two expressions you would like to use in your own future dialogue.

AI Example Dialogue: “Catching Up After School Break”

- A:** Hey! Long time no see! How have you been?
- B:** Hi! Oh, it's been ages! I'm doing fine, thanks. What about you?
- A:** Pretty good, just a bit tired. You know, school's been crazy lately.
- B:** I know what you mean! Same here — I barely have time to rest.
- A:** By the way, did you go anywhere during the break?
- B:** Yeah, actually, I went to the mountains with my family. It was amazing!
- A:** Oh, really? That sounds great! I've always wanted to go hiking there.
- B:** You should! The views were incredible.
- A:** I can imagine! Anyway, did you take any pictures?
- B:** Of course! I'll show you later. How about you? What did you do?
- A:** Not much, to be honest. I mostly stayed home and watched Netflix.
- B:** Oh, right. Anything interesting?
- A:** Yeah, I watched this new series — “The Perfect Day.” Have you heard about it?
- B:** Hmm, not really. What's it about?
- A:** It's kind of a mix between drama and sci-fi. Pretty cool, actually.
- B:** Sounds interesting! I might check it out.
- A:** Yeah, do it! We can talk about it later.
- B:** Sure thing! Anyway, I have to run — my bus is coming.
- A:** No worries. It was really nice catching up with you!
- B:** Same here! Let's keep in touch, okay?
- A:** Definitely! Text me later. See you soon!
- B:** See you! Take care!

Language Focus:

Function

Clichés / Natural Phrases

Starting

Hey! / Long time no see! / How have you been? / Oh, it's been ages! / What about you?

Function	Clichés / Natural Phrases
Reacting Showing interest	Oh, really? / That sounds great! / I know what you mean! / / You should! / Oh, right. / Sounds interesting! / I might check it out. / Yeah, do it! / That's cool!
Changing topic	By the way... / Anyway... / How about you?
Ending	I have to run. / It was really nice catching up with you! / Let's keep in touch. / Text me later. / See you soon! / Take care!

After completing the activity, students:

recognize common clichés used in informal dialogues;

understand the functions of expressions for starting, maintaining, and ending a conversation;

discuss and compare the phrases in pairs, practicing spontaneous oral communication;

develop their speaking competence through analyzing and using natural English expressions.

ВПРАВА 3. AI EXPRESSION MAP/КАРТА ВИРАЗІВ

Мета: Ознайомити учнів із функціональними фразами для підтримки розмови (згода, незгода, уточнення, повтор, реакції, зміна теми, завершення), розвивати вміння розпізнавати їхню комунікативну функцію в діалозі.

Тип: рецептивно-аналітична, групова / парна робота.

Обладнання: Комп'ютер або смартфон із доступом до ChatGPT чи Gemini, інтерактивна дошка або проєктор, роздруковані картки або таблиця з фразами.

Інструкції:

Ask AI to generate a list of common conversational expressions used to agree, disagree, clarify, react, change the topic, or end a conversation.

Work in pairs or groups to match each phrase with its correct communicative function. Discuss which expressions sound more formal or informal and when they could be used in real-life conversations. Check your answers with AI and note any new expressions you find useful. Choose three expressions you would like to use in your future dialogues.

AI-Generated Expression Map

Function	Expressions (AI-generated examples)
Ending	I totally agree with you. • Exactly! • That's so true. •
Wrapping Up	/ You're absolutely right. • I couldn't agree more. • That's a good point. • True enough. • Yeah, I feel the same way. • You've got a point there. • Definitely!
Reacting	I see what you mean, but... • That's true, however... •
Showing Interest	/ I agree to some extent. • You're right in a way. • Maybe, but I think...
Clarifying	I'm not sure about that. • I don't really think so. • I'm afraid I disagree. • Not exactly. • I see your point, but... • I'm not convinced. • That's not how I see it. • I'd say the opposite. • Hmm, I'm not sure that's true.
Changing Topic	So, do you mean that...? • If I understand you correctly... • What you're saying is... • In other words... •
/ Linking Ideas	Could you explain that again? • I'm not sure I follow. • Do you mean...?
Partially Agreeing	Sorry, could you repeat that? • What do you mean exactly? • I didn't catch that — can you say it again? • Are you saying that...? • Let me make sure I got this right. • Could you go over that once more?
Checking Understanding	Really? • Wow, that's interesting! • Oh, I didn't know that. • That's cool! • No way! • Seriously? • You're kidding! • Oh, that makes sense. • Right, I see. • Oh, that's awesome!

Function	Expressions (AI-generated examples)
	By the way... • Anyway... • Speaking of which... •
Disagreeing	That reminds me... • Moving on... • On another note... • Before I forget...
	Anyway, I have to go. • It was nice talking to you. •
Agreeing	Let's catch up soon. • Talk to you later! • See you around. • Take care! • Text me later. • I'll see you in class.

Language Focus:

Function	Typical Phrases
Agreeing	I agree. / Exactly! / That's true. / You're right.
Disagreeing	I don't think so. / Not really. / I'm afraid I disagree.
Clarifying	Do you mean...? / If I understand you correctly...
Checking understanding	Sorry? / Could you repeat that? / What do you mean?

Expected Outcome:

After completing the activity, students:

- recognize and classify functional expressions according to their communicative purpose;
- understand how conversational clichés help maintain natural communication;
- distinguish between formal and informal expressions;
- discuss phrases collaboratively, training interaction and oral reasoning;
- prepare for the next stage — practice and production, where they will use these expressions in dialogues with AI.

ВПРАВА 4. AI-GENERATED BRAINSTORM MAP / КАРТА МОЗКОВОГО ШТУРМУ, ЗГЕНЕРОВАНА ШІ

Мета: Розвиток навички генерації ідей (brainstorming / mind mapping), монологічного мовлення (monologue), вміння у говорінні (speaking skills).

Тип: комунікативна, продуктивна, візуалізаційна, монологічна.

Обладнання: ChatGPT, Canva, або інший генератор mind map (штучний інтелект), проектор або планшети / смартфони.

Інструкція: 1. Choose one of the following topics:

"My Dream Job"

"My Ideal School Day"

"An Unforgettable Trip"

2. Use an AI tool to generate a mind map with the help of keywords, adjectives, verbs, examples, and associations. Make sure your map has at least 4–5 main branches and several subpoints for each.

3. Based on your mind map, prepare a 1–2 minute spoken monologue.

4. Use at least 4 of the following speaking clichés to express your opinion:

"To my mind..."

"In my opinion..."

"I personally think that..."

"As far as I am concerned..."

"From my point of view..."

"What I enjoy most is..."

"The best part is..."

"One thing I would love is..."

"It would be amazing if..."

"What I value most is..."

"Something that inspires me is..."

5. Structure your talk clearly: introduction – main ideas – conclusion.

Example: AI-Generated Mind Map – Topic: "My Dream Job"

(The visual representation below was created using an artificial intelligence

tool.)

Sample Monologue (Senior Student Level): "From my point of view, my dream job is to become a UX designer. What I enjoy most is solving problems and improving user experiences on websites and apps. The best part is that I can combine creativity and technology in one profession. I personally think that flexible hours and the opportunity to work remotely make this job perfect for me. It would be amazing if I could travel to different countries while working on international projects."

Reflection questions after the task:

1. What did I learn about myself through this task?
2. Was the AI tool useful for organizing my thoughts?
3. What language expressions helped me most?

Етап 2. Автоматизація

ВПРАВА 5. AI INTERVIEW: PARENTS AS ROLE MODELS /ІНТЕРВ'Ю AI: БАТЬКИ ЯК РОЛЬОВІ МОДЕЛІ

Мета: Розвивати навички опису особистостей, моральних якостей та уміння робити висновки про приклади наслідування в житті, з використанням штучного інтелекту як віртуального співрозмовника.

Тип: умовно-комунікативна, індивідуальна або парна робота.

Обладнання: Gemini(або інший AI-чат), мікрофон, інтерактивна дошка.

Інструкції: 1. Students discuss in pairs for 2–3 minutes:

Name one thing you learned from your parents that you find important. Teacher collects 2–3 examples from the class.

2. Imagine ChatGPT is a journalist.

1. You are being interviewed about your parents as role models.
2. Answer each question naturally, like in a real interview.

Example AI questions:

1. *Can you tell me a little about your parents?*
2. *What values do they teach you every day?*
3. *Is there a particular habit or tradition they have that inspires you?*
4. *Have they ever taught you an important life lesson through their actions?*
5. *If someone asked you why your parents are role models, what would you say?*

Tip: Try to give examples from real life. Don't just say "They are nice." Show it with stories or small examples.

3. Students answer orally to the AI questions. Record short audio responses (1–2 minutes each). Encourage students to speak clearly, naturally, and with emotion.

Optional prompt for speaking:

Try to use linking words: for example, because, when, and, also, but.

Give at least one small story or example for each answer.

4. Students ask ChatGPT for feedback: *How can I make my answers sound more natural*

ChatGPT gives suggestions, e.g.:

Use contractions: “They’re” instead of “They are”

Add small expressions: “you know,” “I think,” “actually”

Use short stories or examples to make answers more vivid

Students can re-record improved answers after feedback.

5. Reflection.Discussion questions:

1. *What values did you highlight about your parents?*
2. *How did using AI help you express them better?*
3. *Was it easier to think of examples with AI support?*
4. *Did you learn any new phrases or words from this activity?*

Optional extension:

Students share their favorite answer with a partner or the whole class.

Teacher highlights interesting expressions or vocabulary.

Quick vote: Whose story inspired you the most?

ВПРАВА 6. AI TIME MACHINE: LIVING IN ANY ERA/МАШИНА ЧАСУ AI: ЖИТТЯ В БУДЬ-ЯКІЙ ЕПОСІ

Мета: Розвивати уяву, граматичні структури умовних речень другого типу, усне мовлення через інтеграцію ІІІ.

Тип: умовно-комунікативна, рецептивно-продуктивна, творча.

Обладнання: ChatGPT, DALL·E або Bing Image Creator.

Інструкції: 1. Warm-up: Imagine Your Time Machine

Teacher asks: *If you could travel to any time in history, where would you go and why?*

Students share answers in pairs or small groups.

Optional twist: write one surprising fact about that time period.

2. AI Story Creation: A Day in the Past

Students pick a **time period** (Ancient Egypt, Medieval Europe, the 1960s, etc.).

They

tell

ChatGPT:

Imagine I live in [chosen time period]. Describe my life in 5 sentences.

Focus on **daily life, jobs, clothes, food, or fun activities**.

Optional: Ask ChatGPT to include one problem or adventure your character might face.

3. AI Visualization: Bring History to Life

Use DALL•E to generate an image showing your life in that time period.

Encourage creativity: pose, background, clothing, and activities should match the story.

4. Story Presentation: Show & Tell

Students show their AI image to the class.

They tell a short story about their day in that time:

This is me as a farmer in Ancient Egypt. I work on the fields and help build the pyramids. I eat bread and fish. I wear a linen tunic. Sometimes I go to the market to sell goods.

Classmates can ask 1–2 questions about the story, e.g., *What is your favorite food there?*

5. Reflection: Time Travel Decision (3–5 min)

Students answer:

Would you really like to live in that time? Why or why not?

Would you rather live there for a day, a month, or never?

Optional: compare answers with a partner and discuss.

ВПРАВА 7. CONVERSATION STARTERS/РОЗПОЧИНАННЯ РОЗМОВИ

Мета: Розвиток навичок ініціювання та підтримання розмови, удосконалення вмінь ставити відкриті запитання, реагувати на репліки співрозмовника та розвивати тему діалогу.

Тип: умовно-комунікативна, рецептивно-продуктивна, групова.

Обладнання: Gemini (або інший AI-чат), інтерактивна дошка / смартфони / ноутбуки з доступом до інтернету.

Інструкція: 1. Brainstorming Stage:

Divide students into small groups (3–4 members).

Ask each group to brainstorm a list of interesting conversation topics.

Encourage diversity — include everyday life, hobbies, current events, technology, culture, entertainment, etc.

2. Preparation Stage:

Each group chooses one topic from their list.

Students work together to write 3–5 open-ended questions related to the chosen topic (e.g., What do you think about...?, Why do you enjoy...?, How do people usually...?).

3. AI Practice Stage:

Use Gemini to start a conversation on the chosen topic.

Students take turns asking questions, responding to Gemini, and steering the conversation in different directions.

Encourage students to use follow-up questions and natural reactions (e.g., “Really?”, “That’s interesting!”, “Tell me more about that.”).

4. Debriefing Stage:

After completing the conversation, groups discuss their experience together.

Reflect on:

What worked well in your conversation?

What challenges did you face?

How did Gemini respond to your prompts and questions?

ВПРАВА 8. HEALTH DETECTIVE: HUMANS VS AI/ДЕТЕКТИВ ЗДОРОВ'Я: ЛЮДИ ПРОТИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Мета: Розвивати навички усного мовлення та спостереження, практикувати лексику на тему здоров'я (симптоми, хвороби,

профілактика), порівнювати людське мислення з пропозиціями ШІ у спільній діяльності.

Тип: комунікативна, спостережлива, колаборативна

Обладнання: Комп'ютери, планшети або смартфони з доступом до ChatGPT, зображення людей у ситуаціях, пов'язаних зі здоров'ям (наприклад, втомлений учень, хвора дитина, людина з шкідливими звичками)

Інструкції: 1. **Divide the class into three groups:**

Group A – Observers/Describers: Receives images. Their task is to describe the image **clearly and in detail** to Group B and ChatGPT without naming the illness.

Group B – Human Diagnosticians: Listens to the descriptions and guesses possible symptoms, causes, or illnesses. They explain their reasoning.

Group C – AI Diagnostician: ChatGPT listens to the descriptions and provides possible illnesses, symptoms, or advice.

2. **Step 1 – Observation & Description (Group A):**

Look at the picture carefully.

Describe everything you notice: posture, facial expression, surroundings, objects, behavior.

Use phrases like:

I can see...

It looks like this person is...

They seem to be experiencing...

3. **Step 2 – Human Diagnosis (Group B):**

Listen to the description.

Suggest possible symptoms, causes, or illnesses.

Use phrases like:

I think they might have... because...

It could be because...

One possible symptom is... because ...

4. **Step 3 – AI Diagnosis (Group C) Example:**

Scenario: Students describe the ChatGPT drawing orally. It listens and gives its answer..

Students (Group A) describe the picture.

Example: I can see a teenager sitting at a desk. He looks very tired. His eyes are red and he is yawning. There are books and papers everywhere. He seems stressed and has messy hair.

ChatGPT (AI Diagnostician – Group C) responds: Based on your description, the teenager might be experiencing:

1. **Symptoms:** fatigue, tired eyes, stress, difficulty concentrating
2. **Possible causes:** lack of sleep, too much studying, stress from school
3. **Advice:** try to get 7–9 hours of sleep, take regular breaks while studying, practice relaxation techniques, and eat balanced meals.

5. Step 4 – Comparison & Discussion:

Compare Group B's guesses with ChatGPT's suggestions.

Discuss:

1. Which group was more accurate?
2. Did humans notice things AI missed?
3. Did AI provide ideas humans hadn't thought of?

Use phrases like:

1. Group B noticed...
2. AI suggested...
3. Humans/AI were more accurate because...

Sample pictures:

ВПРАВА 9. AI-DIALOGUE COMPLETION TASK/ЗАВЕРШЕННЯ ДІАЛОГУ ЗА ДОПОМОГОЮ ШІ

Мета: Розвиток інтерактивної мовленнєвої компетентності учнів, зокрема вміння брати участь у розмові, чергування реплік (turn-taking), реагування та використання мовленнєвих кліше у відповідному контексті.

Тип: умовно-комунікативна, рецептивно-продуктивна, парна.

Обладнання: ChatGPT або інший генератор діалогів на основі штучного інтелекту, інтерактивна дошка або роздруковані картки з діалогами.

Інструкція: 1. You will be given a short dialogue with missing parts (gaps). These dialogues are generated with the help of AI.

2. Read the dialogue and complete the missing lines logically.

3. Use appropriate conversational expressions, question-response structures, and clichés.

4. Work in pairs to rehearse and perform your completed dialogue.

Suggested speaking phrases / clichés:

"Hi there! Great to see you again."

"I didn't expect to see you here!"

"What a surprise!"

"Honestly, I was a bit nervous."

"You did an amazing job."

"I completely agree with you."

"That's a good point."

"Let's stay in touch."

"Anyway, I have to go now."

"Good luck with your next event."

Sample AI-generated dialogue (Topic: After the School Debate)

A: Hi! I saw you at the school debate yesterday. You were amazing!

B: _____

A: Thanks! I was really nervous at first, but then I got into it.

B: _____

A: Anyway, good luck in the next round!

B: _____

Possible completions: B1: Thank you! I didn't expect so many people to watch. B2: Oh, I totally understand. You looked very confident though! B3: Thanks a lot! I hope we'll both do well!

Complete version of the dialogue (example):

A: Hi! I saw you at the school debate yesterday. You were amazing!

B: Thank you! I didn't expect so many people to watch.

A: Thanks! I was really nervous at first, but then I got into it.

B: Oh, I totally understand. You looked very confident though!

A: Anyway, good luck in the next round!

B: Thanks a lot! I hope we'll both do well!

Extension options:

Use ChatGPT to generate similar dialogues on different topics (school event, missing the bus, meeting an exchange student, etc.).

Ask students to highlight which phrases were useful in their own version.

Swap pairs and perform the same dialogues with slightly different endings.

This exercise develops:

Turn-taking and interactional fluency;

Use of conversational formulas and clichés;

Contextual understanding and adaptation;

Speaking spontaneity through semi-structured practice.

Optional homework: Ask ChatGPT to generate a 4-line dialogue on the topic "Running late for class" and complete it at home, then rehearse for the next lesson.

ВПРАВА 10. AI ROLE PLAY: PROBLEM SOLVING/РОЛЬОВА ГРА ЗА ДОПОМОГОЮ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ

Мета: Розвиток діалогічних навичок мовлення, умінь розв'язувати проблемні ситуації, а також ефективної взаємодії через чергування реплік, контраргументи, утримання та передачу слова.

Тип: комунікативна, рольова гра, кооперативне завдання.

Обладнання: ChatGPT або інший генератор ситуацій на основі ШІ; роздруковані або цифрові картки з ролями; простір у класі, організований для роботи в парах або групах.

Інструкції: 1. You will receive a real-life problem-based scenario generated by AI.

2. In pairs, act out a short role play (2–3 minutes), where you interact as two characters involved in the problem. Use conversational clichés, polite phrases, and problem-solving strategies.

3. The AI-generated scenario will be used as a prompt. You must plan, rehearse, and perform the interaction with a focus on natural conversation flow, appropriate emotional tone, and successful resolution of the situation.

Step-by-Step Procedure:

Step 1: Scenario Generation (AI-Powered) Use ChatGPT to generate 3–4 real-life classroom or teenage conflict/problem scenarios. Examples:

"You missed a group project deadline. Talk to your teacher and explain the situation."

"You and your friend want to go to different places for the class trip. Find a compromise."

"You're unhappy with how a classmate behaves during group tasks. Discuss it with them."

"You accidentally broke a school tablet. Talk to the librarian."

Step 2: Role Card Assignment Each student receives a role card:

Character (Student, Teacher, Friend, Librarian, etc.)

Objective in the conversation

Hidden motivation e.g., Student is nervous / Teacher is strict but fair

Step 3: Planning Time Give students 5–7 minutes to:

Brainstorm arguments and counterarguments

Decide how to start and end the conversation

Include at least 4 interactional phrase

Useful Phrases / Clichés to Include:

“I see your point, but...”

“Let me explain what happened...”

“What if we...?”

“I totally understand how you feel.”

“Thanks for being honest.”

“That sounds fair.”

“Let’s find a solution together.”

“I appreciate your help.”

“Thank you for understanding.”

Example Scenario & Role Play Dialogue

Scenario: "You missed a group project deadline. Talk to your teacher and explain the situation."

Role A (Student): Nervous, wants to ask for a second chance, had family issues. **Role B (Teacher):** Strict but willing to listen if the student is respectful and honest.

Sample Dialogue:

Student: Good morning, Ms. Brown. I wanted to talk about the project I missed.

Teacher: Yes, I noticed you didn’t submit it. What happened?

Student: I completely understand it was important. Let me explain — my dad was in the hospital last week.

Teacher: I’m sorry to hear that. But deadlines are part of the responsibility.

Student: I agree. I take full responsibility. What if I submit it by tomorrow morning?

Teacher: If you can do that and improve the quality, I'll accept it with a penalty.

Student: That sounds fair. Thank you for understanding.

Reflection Prompts:

Did you manage to stay in character?

Was the problem solved respectfully and clearly?

Which phrases helped you maintain the conversation?

Extension Activity: Create your own realistic conflict scenario and generate AI prompts for your classmates to solve in new pairs.

This activity helps learners:

Practice empathy and negotiation

Use authentic spoken interaction skills

Solve real-life problems collaboratively

Apply conversational conventions and structure to natural dialogue

ВПРАВА 11: INTERVIEW WITH AI ABOUT TIME TRAVEL/ ІНТЕРВ'Ю З АІ ПРО ПОДОРОЖІ В ЧАСІ

Мета: Розвинути вільне володіння розширеною мовою (монолог/діалог), спонтанне формулювання питань та розповідь історій за допомогою уяви та симуляції АІ.

Тип: комунікативна, продуктивна, ігрова, інтерактивна, спонтанна.

Матеріали: ChatGPT (або подібна АІ) як інтерв'юер або генератор історичних постатей; проектор або пристрої з доступом до АІ.

Інструкції: 1. Use ChatGPT to generate a historical figure or fictional character from the past (e.g., Leonardo da Vinci, Cleopatra, Ada Lovelace, Shakespeare).

2. Ask ChatGPT to simulate a short bio and some answers that person might give in an interview.

3. Prepare a short 3-minute oral interview, where you are the time traveler reporter who interviews this figure.

4. You may perform with a partner (one as the character, one as the reporter), or act both roles yourself in a recorded or live monologue.

Useful Interview Starters:

“What was life like in your time?”

“How did you become famous for...?”

“What message would you give to young people today?”

“Would you do anything differently if you lived again?”

AI Example Prompt:

Pretend you are Leonardo da Vinci. I’m a time-traveling student interviewing you in 2025. Answer my questions about your inventions, art, and your opinion on today’s world.

Sample AI Response (for practice):

Ah, the world of 2025 is both fascinating and alarming. I am amazed by your flying machines — so similar to my sketches! But I worry about your planet’s health. Art and nature must always be connected.

Reflection Prompts:

How did the AI help expand your imagination?

Which questions led to the most interesting answers?

What surprised you during the performance?

Skills Developed:

Creative thinking and extended speech

Practicing question formation and follow-ups

Adapting tone and vocabulary to different contexts

Engaging with cultural and historical perspectives

ВПРАВА 12: AI-POWERED REAL LIFE SIM SPEAKING GAME / ГРА ЖИТТЄВА СИМУЛЯЦІЯ ЗІ ШІ

Мета: Симулювати повсякденні життєві ситуації з використанням автентичного мовлення: висловлення думок, вирішення проблем, спонтанне реагування.

Тип: умовно-комунікативна, інтерактивна, рольова, ігрова.

Обладнання: ChatGPT або інший симулятор ШІ; "кубик ситуацій" або цифровий спінер <https://freeonlinedice.com/> ; надруковані "Curveball-картки" з випадковими ускладненнями.

Інструкції: 1. Use ChatGPT to generate a **random everyday scenario** (e.g., “Ordering food at a busy restaurant,” “Returning a broken product to a tech store,” “Helping a lost tourist in your city”).

2. Spin the **situation dice** or select a “Curveball Card” (random twist like: “You’ve lost your wallet”, “You don’t speak the same language well”, “It starts raining heavily”).

3. In pairs, act out the scene improvising as naturally as possible using **authentic phrases**, emotional tone, and gestures.

4. After 2–3 minutes, swap roles or change curveballs for new challenges.

Sample Scenario:

You’re trying to return a broken headset at a tech store.
Curveball: You lost the receipt, and the item is slightly damaged.

Useful Phrases:

“Excuse me, I’d like to talk to the manager.”

“I understand your policy, but I hope you can make an exception.”

“Let me explain the situation from the beginning.”

“I’m afraid this is unacceptable.”

“Can we reach a compromise?”

Assessment Criteria:

Clarity of communication

Ability to improvise in context

Use of functional and interactional language

Emotional appropriateness (tone, politeness)

Skills Developed:

Quick-thinking in authentic communication

Politeness and emotional intelligence in conversations

Functional, goal-oriented language use

Collaboration under pressure

ВПРАВА 13. AI-THEMED PODCAST MAKER/СТВОРЕННЯ ПОДКАСТУ НА ОСНОВІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Мета:Розвинути у студентів навички розширеного усного спілкування, командної роботи, тематичного словника та аргументації шляхом спільного створення подкастів.

Тип: продуктивний, груповий, аргументативний, комунікативний.

Матеріали:ChatGPT (або подібний інструмент штучного інтелекту) для генерування ідей, перевірки фактів або підтримки сценарію. Аудіозаписувальні пристрої або смартфони.

Інструкції:

1. Divide into small groups of 3–5 students.
2. Use ChatGPT to brainstorm ideas and generate talking points for a podcast episode on an AI-related topic. Sample topics:

"How AI is Changing Education"

"Should AI Have Emotions?"

"Pros and Cons of AI in Everyday Life"

"AI in the Year 2050 – A Look Ahead"

3. Assign roles within your group:

Host / Moderator

Guest experts or citizens

Sound editor / fact-checker

4. Create a 3–5 minute podcast episode including:

Introduction of topic and speakers

At least 2 differing viewpoints

Use of statistics, questions, examples

A conclusion with a takeaway or open-ended question

5. Record the podcast using smartphones or computers. Optionally, add background music or sound effects.

6. Present your podcast to the class or upload it to a shared platform for peer review.

Sample Functional Phrases:

“Welcome back to our AI series podcast!”

“That’s a really strong point, but let me challenge it...”

“According to recent studies...”

“Let’s hear what our guest has to say.”

“To wrap up, here’s our final question...”

Example Topics & Suggested Viewpoints:

Topic: Should AI replace teachers in the future?

Pro: AI offers personalized learning and instant feedback.

Con: AI lacks empathy and cannot replace human connection.

Topic: Can AI create real art?

Pro: AI can compose music, write poems, and paint images.

Con: True art requires human emotion and experience.

Expected Student Output:

A structured, fluent oral performance

Balanced arguments and transitions

Confident delivery with role interaction

Use of discourse markers and thematic vocabulary

Extension Activities:

Turn the podcast into a YouTube video or infographic summary

Invite students to vote for “Best Host,” “Best Script,” or “Most Informative Episode”

Write a reflection: “What did this podcast teach you about AI and communication?”

ВПРАВА 14. DYNAMIC CONVERSATIONAL AND VOCABULARY PRACTICE/ДИНАМІЧНА ПРАКТИКА РОЗМОВИ ТА СЛОВНИКОГО ЗАПАСУ

Мета: Покращення навичок говоріння та оволодіння словниковим запасом в середовищі навчання з повним зануренням та зворотним зв'язком у реальному часі..

Тип: комунікативна, продуктивна, інтегрована.

Обладнання: TalkPal AI, смартфони або ноутбуки.

Інструкції:1. Preparation

Ask students to prepare a topic of conversation.

Ask students to search for a maximum of 3 interesting facts about the topic for conversational practices with TalkPal AI.

Have students ready for five questions about the topic they want to converse with Talk Pal AI.

Ask students to prepare the answers to the five questions.

2. Procedures

Ask students to visit TalkPal AI and select the skill they want to practice more, in this case, speaking.

Ask students to select the language they want to improve, in this case, English.

Ask students to start conversing with TalkPal AI. As they prepare the topic, they can click the 'You Decide' button.

Ask students to actively participate in conversational practices while taking notes of new vocabulary.

Regarding pronunciation, TalkPal AI can provide feedback and ask students to pronounce the words as clearly as possible while learning from the feedback given.

ВПРАВА 15. AI DEBATE ON SOCIAL NETWORKS/ДЕБАТИ АІ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Мета: Розвивати навички усного мовлення, критичного мислення та вміння висловлювати власну позицію щодо впливу соціальних мереж, використовуючи штучний інтелект як інструмент для аналізу, аргументації та створення дискусії.

Тип: умовно-комунікативна, продуктивна, парна або групова робота.

Обладнання: ChatGPT або Gemini, інтерактивна дошка, смартфони/ноутбуки з доступом до Інтернету.

Інструкції: 1. Warm-up Discussion:

Students briefly discuss in pairs: *What do you usually use social media for? and Can it be harmful?*

2. AI Brainstorming:

Divide the class into two groups — *For* and *Against*.

Each group asks ChatGPT: *Give me three strong arguments for (or against) social media use among teenagers.*

Students analyze AI's suggestions and adapt them using their own experiences and vocabulary.

3. Debate Preparation:

In groups, students assign roles (speaker 1, speaker 2, moderator, etc.).

They write short notes using Padlet or Jamboard to organize their points.

4. Debate Performance:

Groups conduct debates in a structured format:

Opening statements (1 min each)

Rebuttals (1 min each)

Audience questions

Final conclusions

5. AI Feedback:

After the debate, students ask ChatGPT: *How can I make my speech more persuasive and natural?*

They compare AI feedback and reflect on their language use and argumentation style.

6. Reflection:

Class discussion:

What argument was the most convincing?

Did AI help you organize your ideas more effectively?

Етап 3. Застосування

ВПРАВА 16. DEBATE BUILDER WITH AI ASSISTANT /ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ДИСПУТУ З ДОПОМОГОЮ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Мета: Розвиток навичок ведення диспуту, усного повідомлення та усного коментування через структуроване аргументування та колективне обговорення.

Тип: комунікативна, продуктивна, аргументативна, групова.

Обладнання: ChatGPT або інший генератор текстів на основі ШІ; роздруковані картки з темами для диспуту; організований простір для роботи в групах.

Інструкція: 1. Using AI (e.g., ChatGPT), generate arguments and counterarguments on the debate topic, for example:
Should school uniforms be mandatory?

2. Divide into two groups: “**For**” and “**Against**.”

3. Each group prepares 4–5 strong arguments supporting their position and possible counterarguments to the opposing side’s points.

4. During the debate, use standard debate phrases to clearly express opinions and disagree politely.

5. After the debate, each group delivers a short oral report summarizing their points and the outcome of the discussion.

Useful phrases for debating:

Starting your argument:

“I strongly believe that...”

“In my opinion...”

“From my point of view...”

“Let me start by saying...”

Disagreeing / giving counterarguments:

“I have to disagree because...”

“On the other hand...”

“That’s true, but...”

“I see your point, however...”

Supporting your argument:

“For example...”

“This is supported by...”

“Research shows that...”

Summarizing:

“To sum up...”

“In conclusion...”

“Therefore, we believe...”

Example topic: Should school uniforms be mandatory?**AI-generated arguments FOR uniforms:**

1. Uniforms promote equality among students and reduce bullying.
2. They save time choosing clothes every morning.
3. Uniforms improve school discipline and focus.
4. They create a sense of belonging and school pride.

AI-generated arguments AGAINST uniforms:

1. Uniforms limit students’ freedom of expression.
2. They can be uncomfortable and expensive for some families.
3. Uniforms do not necessarily improve academic performance.
4. Enforcing uniforms can cause conflicts between students and staff.

Sample debate dialogue (group FOR):

Student A: I strongly believe that school uniforms should be mandatory because they promote equality among students. For example, when everyone wears the same clothes, there is less bullying about appearance.

Student B: That's true, but I have to disagree because uniforms can limit students' freedom of expression. However, I think the benefits outweigh this downside.

Student A: Exactly, and uniforms also save time in the morning, so students can focus more on their studies.

Student B: In conclusion, uniforms create a better learning environment by encouraging discipline and unity.

Sample debate dialogue (group AGAINST):

Student C: From my point of view, uniforms should not be mandatory because they restrict individuality.

Student D: I agree. Also, uniforms can be expensive, which is unfair to some families.

Student C: On the other hand, some say uniforms improve discipline, but I think respect and behavior depend on school culture, not clothes.

Student D: To sum up, enforcing uniforms can create unnecessary conflict and stress.

Possible student responses (varied complexity):

"I personally think that uniforms help students feel equal, but I understand some people want to show their style."

"In my opinion, school uniforms are outdated and don't make a real difference."

"Let me disagree. While uniforms may reduce bullying, they also take away freedom, which is important for teenagers."

"To sum up, uniforms can be helpful but should not be forced on everyone."

Reflection questions:

Which arguments were most convincing and why?

How did you feel about expressing disagreement politely?

What new ideas did AI help you discover?

How can you improve your argumentation skills next time?

Extension activity:

Create your own debate topic and use AI to generate supporting and opposing arguments.

Organize a mini-debate in class with new topics.

This exercise develops:

Critical thinking and argumentation skills

Ability to express opinions clearly and politely

Collaborative speaking and listening skills

Use of AI as a creative support tool in language learning

ВПРАВА 17. ONE-SIDED AI INTERVIEW/ ОДНОСТОРОННЄ ІНТЕРВ'Ю ЗІ ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ

Мета:Формування навичок усного виступу, проведення співбесіди (oral interview), розвиток діалогічного мовлення з односторонньою ініціативою.

Тип: комунікативна, продуктивна, монологічна, драматизаційна

Обладнання:ChatGPT або інший чат-бот із функцією генерації запитань; планшети, смартфони або комп'ютери; картки з темами співбесіди.

Інструкції:1.Choose one of the suggested interview topics, for example:

“Applying for a summer job”

“Interview for a volunteer position”

“Applying for a university scholarship”

“Job interview for a part-time assistant”

2.Ask ChatGPT to play the role of an HR manager (for example, give the command: “You are an HR manager interviewing me for a summer job.”).

3.The AI will generate typical interview questions, which you should answer orally (you can write your answers first and then say them aloud).

4. Prepare to simulate the interview — role-play with a partner where your partner plays the HR manager and you are the candidate, or interact directly with the AI.

5. During your presentation in class, pay attention to fluency, using conversational clichés, and the completeness and logic of your answers.

Useful phrases for the interview:

Starting your answer:

“Thank you for the opportunity to interview.”

“I am very interested in this position because...”

“Let me introduce myself briefly...”

Answering typical questions:

“I have experience in...”

“One of my strengths is...”

“I am motivated by...”

“In my previous job, I...”

Explaining and clarifying:

“What I enjoy most about this kind of work is...”

“I believe I can contribute by...”

“I am eager to learn and improve in...”

Closing statements:

“Thank you for considering my application.”

“I look forward to hearing from you.”

“Please let me know if you need any additional information.”

Sample typical questions from the AI HR manager:

1. Can you tell me about yourself?
2. Why do you want this job?
3. What are your strengths and weaknesses?
4. Describe a challenging situation you have faced and how you handled it.
5. How do you manage your time and priorities?

6. Are you comfortable working in a team?
7. What are your future career goals?
8. Do you have any questions for us?

Possible student answers:

To the question “Tell me about yourself”:

“Thank you for the opportunity. I am a high school senior interested in developing my skills in customer service. I enjoy working with people and learning new things.”

To the question “Why do you want this job?”:

“I want this job because it will allow me to gain practical experience and improve my communication skills.”

To the question “What are your strengths?”:

“One of my strengths is responsibility. I always complete my tasks on time.”

To the question “Describe a challenging situation”:

“Last year, I was part of a team project where we had a tight deadline. I helped organize our work and made sure everyone stayed focused, so we finished on time.”

To the question “Do you have any questions for us?”:

“Yes, could you please tell me more about the daily responsibilities of this position?”

Reflection after completing the exercise:

What was the most difficult part of answering the questions?

How did the AI help you prepare?

Which phrases and clichés were the easiest to use?

How can you improve your confidence during interviews?

Extension options:

Conduct a series of interviews on different topics with various AI “HR managers.”

Record a video simulation of your interview for later review.

Prepare a thank-you letter after the interview as a writing task.

This exercise develops:

Oral presentation and improvisation skills

Ability to maintain a dialogue with one-sided initiative

Structured, logical responses to questions

Use of modern technology to develop speaking competence

ВПРАВА 18. AI STORYTIME JUMP-CUT / ІСТОРІЯ З НЕСПОДІВАНИМИ ПОВОРОТАМИ ЗІ ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ

Мета: Розвинути навички спонтанного розповідання історій, вільного монологу та адаптивності у мовленні під тиском.

Тип: умовно-комунікативна, продуктивно-репродуктивна, імпровізаційна.

Матеріали: ChatGPT або Story Prompt Generator; таймер; друковані/цифрові картки з випадковими предметами або несподіваними поворотами сюжету.

Інструкції: 1. Ask ChatGPT to generate the opening line of a fictional story.

Prompt: *“Give me the first sentence of a story.”*

Example:

“It was a rainy morning when I found a strange package outside my door.”

2. Start telling the story aloud.

You have 30 seconds to freely continue from the opening line.

3. After 30 seconds, the teacher or a peer will hand you a Twist Card – an unpredictable story element.

4. You must immediately adapt your story to include this twist logically or creatively.

5. Additional twist cards may appear every 30–40 seconds. Continue for a total of 2–3 minutes.

An example of AI storytime jump-cut – spontaneous twist cards

Character Changes

- You suddenly switch bodies with your best friend.
- Your character becomes invisible but can’t control it.

- The stranger you met turns out to be your future self.
- You realize you're in a video game simulation.
- Your pet starts talking and gives you advice.

Unexpected Events

- There's a loud knock on the door — but no one is there.
- Time suddenly stops for everyone except you.
- Your phone rings — it's someone from the year 3025.
- A mysterious light fills the room and teleports you elsewhere.
- Everything you touch turns into gold.

Funny or Absurd Situations

- You have to explain your problem to a group of dancing robots.
- Your teacher declares that today's class will happen underwater.
- You win a free trip to Mars — leaving in 5 minutes.
- Everyone starts speaking in rhyme.
- Your sandwich starts giving you life advice.

Emotional or Dramatic Turns

- You realize you've just lost something (or someone) important.
- Someone confesses a secret that changes everything.
- You're given one wish — but there's a hidden cost.
- A long-forgotten memory suddenly returns.
- You have to make a life-changing decision *right now*.

Setting Shifts

- Suddenly, you're in the middle of a medieval castle.
- The story moves from the city to a spaceship.
- You wake up and realize it was all a dream... or was it?
- The world around you begins to glitch like broken code.
- A portal opens in front of you — and someone steps out.

ВПРАВА 19. ROLE-PLAY SIMULATION WITH TALKPAL AI /РОЛЬОВА СИМУЛЯЦІЯ З TALKPAL AI

Мета: Розвиток діалогічного мовлення, тренування реактивних реплік, формування впевненості в реальних ситуаціях.

Тип: комунікативна, рольова, інтерактивна.

Обладнання: TalkPal AI app, навушники/мікрофон, смартфони або ПК.

Інструкції: 1. Open TalkPal and select a role-play scenario (e.g., “Ordering in a restaurant,” “Job interview,” “Traveling at the airport”).

2. TalkPal will act as your partner and respond in real time.

3. Carry out the dialogue for at least 2 minutes, making sure to:

Ask follow-up questions (*Could you tell me more about...?*)

Use polite formulas (*I'd like to..., please*).

4. Share your experience with a classmate: *The most difficult part for me was*

Examples of Twist Cards:

“You receive a phone call from the future.”

“A dog starts speaking French.”

“Your character forgets their name.”

“Time suddenly freezes.”

“A dinosaur appears in the middle of the street.”

“You discover you're actually inside a video game.”

Useful Phrases to Use:

Starting a story:

“It all began when...”

“The morning seemed normal until...”

“Looking back now, it was a sign...”

Reacting to twists:

“To my shock, I realized...”

“I couldn't believe what I was seeing.”

“Just then, something completely unexpected happened.”

“Suddenly, everything changed.”

Closing the story:

“And that’s how the wildest day of my life ended.”

“No one believed me. Would you?”

“Even today, I wonder if it was real.”

Sample Student Story Response:

It was a rainy morning when I found a strange package outside my door. I hesitated, but curiosity won. I brought it in, wondering who could’ve left it. Suddenly, I received a phone call from the future. A robotic voice warned, ‘Do not open the box. It’s a trap.’ But I couldn’t help myself... I opened it. Right then, my dog looked at me and said in perfect French, ‘Vous êtes en danger!’ I fell off my chair.

Time froze. Everything was still — the rain outside, the ticking clock, even the dog. I realized I had been chosen to save time itself.”

Expected Student Output:

A 2–3 minute monologue with clear integration of 2–3 twist cards.

A coherent or entertainingly absurd story progression.

Use of connective devices, descriptive language, and engaging delivery.

Demonstration of creativity, problem-solving, and adaptability.

Extension / Bonus Activity:

Students record their story as a podcast episode.

Add sound effects (rain, robotic voice, dog barking in French) using mobile apps (CapCut, InShot).

Upload to class Padlet / Google Drive for peer feedback and voting.

ВПРАВА 20. ROLEPLAYING SCENARIOS/РОЛЬОВІ СЦЕНАРІЇ

Мета: Розвивати навички усного мовлення та критичного мислення учнів через творчі рольові ігри, заохочуючи спонтанне спілкування, ведення переговорів і уміння розглядати ситуацію з різних точок зору за допомогою штучного інтелекту.

Тип: умовно-комунікативна, продуктивна, парна робота.

Обладнання: Gemini (або інший чат-бот на основі штучного інтелекту), картки із сценаріями (у цифровому чи друкованому форматі), інтерактивна дошка або проєктор.

Інструкції: 1. Present Scenarios:

Introduce a set of short roleplaying situations that require interaction, reasoning, and decision-making.

Example scenarios may include:

1. Interviewing a historical figure (e.g., You are a journalist interviewing Albert Einstein.)
2. Debating a controversial topic (e.g., Is technology making our lives easier or harder?)
3. Negotiating a solution to a problem (e.g., Two friends disagree about planning a school project.)
4. Giving advice (e.g., A friend is stressed about exams—how can you help?)
5. Making travel plans (e.g., You and your friend are choosing a destination for summer vacation.)

Assign Roles:

Divide students into pairs.

Assign or let them choose specific roles related to their scenario (e.g., *journalist & celebrity, teacher & student, manager & employee*).

Encourage creativity and imagination while staying relevant to the context.

Practice with Gemini:

Each pair takes turns using **Gemini** to act out their roles and have a dynamic conversation based on the scenario.

Students should:

Stay in character throughout the dialogue.

Use spontaneous language and improvised reactions.

Ask follow-up questions and respond naturally.

The goal is to create a realistic and engaging dialogue that shows understanding of both roles.

Share and Reflect:

After finishing, each pair briefly shares their experience with the class.

Discuss as a group:

What went well in your conversation?

What challenges did you face staying in character?

How did Gemini contribute to or challenge the flow of the roleplay?

Wrap-up (5 minutes):

Summarize key points: Briefly review the main benefits (creativity, critical thinking, interaction) and limitations (technical issues, AI misunderstanding context) of using Gemini for conversational practice.

Feedback and reflection: Encourage students to share how they felt during the activity and what they learned about communication, teamwork, and roleplay performance.

ВПРАВА 21. CREATIVE CONTENT CREATION WITH GEMINI/ ТВОРЧЕ СТВОРЕННЯ КОНТЕНТУ З GEMINI

Мета: Сприяти розвитку творчих здібностей учнів, удосконалювати навички усного мовлення, імпровізації та командної взаємодії через створення спонтанного усного контенту за допомогою Gemini. Вправа розвиває уяву, швидкість мислення, артикуляцію та впевненість під час виступів перед аудиторією.

Тип: творча, комунікативна, групова робота з акцентом на імпровізований усний виступ.

Обладнання: Доступ до Gemini.google.com, пристрій для взаємодії з Gemini (ноутбук, планшет тощо), секундомір або таймер, інтерактивна дошка чи проєктор (за бажанням).

Інструкції: 1.Choosing a Topic for Improvisation:

Divide the class into small groups of 2–3 students for quick interaction.

Each group receives a random improvisation topic from the teacher or through a draw (e.g., "Space Adventure," "A Day in the Future," "Mysterious City Event," "Motivational Speech for Superheroes").

Groups use Gemini to obtain short prompts (1–2 sentences) for their topic, which will serve as the basis for improvisation. For example, a query to Gemini: *Give an idea for the start of a story about a space adventure.*

2.Preparation for Improvisation:

Provide groups with 3–5 minutes for brief preparation. Students discuss how to develop Gemini's prompt into an oral performance without writing down any text.

Each group selects an improvisation format:

1. **Theatrical Skit:** Students perform a short, improvised skit based on Gemini's prompt.
2. **Story Circle:** Each member adds a part to a story, continuing from the previous speaker.
3. **Debate or Speech:** The group prepares a short speech or improvised debate on the assigned topic.
4. **Character Interview:** One student plays a character inspired by Gemini's prompt, while others ask questions.

Students assign roles (e.g., who starts, who concludes) and agree on the performance sequence.

3.Oral Performance:

Each group has 2–4 minutes to present their improvised content to the class.

The performance must be entirely oral, with no use of written materials.

Students can incorporate humor, gestures, intonation, or audience interaction to enliven the performance.

Use a timer to ensure equal time for each group.

4. Reflection and Evaluation:

After each performance, the class applauds and provides brief feedback (e.g., what they liked, what stood out).

Conduct a group discussion:

How did Gemini help in generating ideas for improvisation?

What was the most challenging aspect of the spontaneous performance?

How did the group collaborate during preparation and performance?

The teacher may evaluate performances based on criteria such as creativity, clarity of speech, teamwork, and audience engagement.

Expected Outcome: Students will develop skills in spontaneous oral communication, creative thinking, quick response, and teamwork, learning to create engaging content with Gemini's assistance and confidently present it to an audience.

ВПРАВА 22. SPEAKING PRACTICE WITH SPEAKING-AI.COM/ПРАКТИКА МОВЛЕННЯ З SPEAKING-AI.COM

Мета:Покращити навички усного мовлення учнів, їхню впевненість та беглість англійської мови через роботу з AI. Учні практикуватимуть використання простого минулого часу (simple past tense) та обговорення особистих досвідів у структурованому, але гнучкому форматі.

Тип:комунікативна, індивідуальна практика мовлення.

Обладнання:Доступ до speaking-ai.com, навушники (за бажанням), інтерактивна дошка або проєктор (для демонстрації вчителем)

Інструкції:1.Preparation:

Explore the features of speaking-ai.com and its basic functions.

Decide whether students will respond to random questions or provide their own questions to the AI.

Prepare examples of different speaking tasks:

Roleplay simulations: Job interviews, ordering food, making travel arrangements, etc.

Open-ended conversations: Students discuss topics of personal interest to develop natural conversational skills.

2.Procedures: Pre-Activity:

1. Explain the learning objective. For example:
By the end of this lesson, students are expected to speak using the simple past tense to describe past experiences.

2. Review the basics of simple past tense and when to use it.

3. Students find a partner and read a dialogue about past experiences to get familiar with the context.

Main Activity:

1. Introduce students to speaking-ai.com, showing how to:

Start a new conversation

Use different features and buttons

Set the topic for dialogue

2. Students work individually for this activity.

3. Provide sample question formats for AI interaction:

Question 1: *What is the best traveling experience you've ever had in the past few years? Please also ask me the same question later. To me, [name of country or place] is the best place I have visited.*

Question 2: *What do you think about [name of country or place] when you visit that country for the first time? Please also ask me the same question about [name of country or place].*

Question 3: *What kind of food did you try in [name of country or place]? You are free to ask me any questions related to my traveling activities there, and please respond to my answers.*

Question 4: Students can ask additional relevant questions, for example:

How long did you stay in [name of country]?

Where did you stay in [name of country]?

How did you like your stay in [name of country]?

Question 5 (Feedback): *I need your help to give me a short summary of my speaking skills in terms of grammar, vocabulary, diction, pronunciation, and fluency. Please also give me tips on how to improve and gain confidence in English.*

Post-Activity:

1. Students create a short summary report of their conversation with AI.

They can give their AI partner a name (e.g., Rob, Tom, Anne, Maya).

Include:

How the conversation went

Feelings during the interaction

What went well

How they overcame nervousness

How much repetition they needed

ВПРАВА 23. AI MOVIE CRITIC: BOOKS VS FILMS / КІНОКРИТИК

AI: КНИГИ ПРОТИ ФІЛЬМІВ

Мета:Формувати в учнів уміння висловлювати та обґрунтовувати власну думку щодо різних форм мистецтва, розвивати навички критичного мислення, усного мовлення та аргументації шляхом порівняння літературних творів і їхніх екранізацій із використанням інструментів штучного інтелекту.

Тип:комунікативно-продуктивна, інтерактивна, парна робота.

Обладнання: ChatGPT (або інший AI-чат).

Інструкції:1. Students discuss in pairs or small groups: Which do you enjoy more – reading books or watching movies – and why? Each student gives one reason for their choice and one for the opposite.

2. Students choose a book they know and its movie adaptation.

Task: Using **ChatGPT**, ask:

Give me a short 80–100 word summary of the book [title] and the movie version.

Students highlight differences between the two summaries:

Characters added/removed

Scenes shortened or changed

Emotions emphasized differently

3. Comparison Table. Students create a simple table.

Students fill in the table with examples from your book and movie

Ex:

Aspect	Book version	Movie version	Which is better? Why?
Main characters			
Key scenes / events			
Emotions / Mood			
Main plot / Story focus			
Favorite scene / moment			

4. Group Questions:

In groups of 3–4, discuss:

Which version shows the story's main idea better?

What changes in the movie helped or hurt the story?

Which version gave stronger emotions?

5. Reflection:

Decide individually: Do you prefer books, movies, or both? Why?

Discuss if movies can ever replace books.

ВПРАВА 24. GUESS MY STYLE (PAIR INTERVIEW)/ВІДГАДАЙ МІЙ СТИЛЬ (ПАРНЕ ІНТЕРВ'Ю)

Мета: Розвивати навички усного мовлення через опис стилю, вміння ставити запитання, робити припущення й обговорювати особистість; інтегрувати взаємодію з ІІІ у реальне спілкування.

Тип: умовно-комунікативна, парна.

Обладнання: ChatGPT (на телефоні або інтерактивній дошці).

Інструкції: 1. **Warm-up: Talk about style.** The teacher asks: What different styles can you think of? Sporty? Casual? Trendy? Elegant? Street style? Students say 2–3 ideas each.

2. Pair interview “Guess My Style”

1. Students work in pairs. Each student secretly thinks about their usual style (without saying it).
2. Partner A starts the interview — asks yes/no or short-answer questions to guess the other’s style.

Example questions:

Do you usually wear bright or dark colors?

Do you prefer comfortable or formal clothes?

Do you like accessories?

Do you wear jeans often?

What kind of shoes do you usually wear?

Do you like following fashion trends?

3. After 4–5 questions, Partner A makes a guess:

Ex: “I think your style is sporty!” / “You probably have a casual style.”

4. Partner B answers:

“Yes, that’s right!” / “Not really — I’m more elegant!”

Then they switch roles.

3. Talk with AI

When both partners have guessed, they tell ChatGPT about each other’s style. **Ex:**

“My partner’s style is sporty. What personality traits might this style suggest?”

ChatGPT gives an answer (e.g., “They are energetic, active, and friendly”).

Students discuss the answer verbally with each other:

Do you agree?

Is this true about you?

What surprised you?

4. Share with the class

Each pair shares what AI said and whether it was right or not:

“AI said my partner is creative and confident. I think it’s true — she always wears unique things.”

“AI said I’m quiet, but I don’t agree!”

Teacher asks follow-up questions:

Who got the most accurate guess?

Did AI surprise anyone?

What can clothes tell us about a person?

Language Support (for speaking)

Asking about style:

Do you usually wear...?

What kind of clothes do you prefer?

Do you like... or ...?

How often do you wear...?

Guessing / reacting:

I think your style is...

Maybe you’re more...

I was right / wrong!

Really? I didn’t expect that!

Discussing AI’s ideas:

AI said I’m...

That’s true / not true.

I think AI was funny / accurate.

ВПРАВА 25. AI PRESENTATION BUILDER / ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ПРЕЗЕНТАЦІЙ

Мета: Розвиток навичок усного мовлення через створення короткої презентації за допомогою ІІІ; формування вміння структуровано висловлювати думки, використовувати лексику теми та інтегрувати технології у процес навчання.

Тип: комунікативна, продуктивна, проєктна, інтеграційна.

Обладнання: ChatGPT або інший генератор текстів; доступ до презентаційних інструментів (PowerPoint, Google Slides, Canva тощо); комп'ютери або планшети; проєктор або екран для представлення результатів.

Інструкції:

1. Choose a topic related to your current unit, for example:

“How to stay healthy at school”

“The future of education with AI”

“How traveling makes us better people”

2. **Ask AI to help you plan your presentation.**

Example command:

“Create a short presentation outline (3–4 slides) on the topic ‘How to stay healthy at school’. Include a title, key points, and short notes for each slide.”

3. **Use AI’s suggestions as a base**, but adapt them using your own ideas and vocabulary.

Add examples or personal experiences.

Include visuals or keywords.

Practice pronunciation and intonation before presenting.

4. **Prepare to present your work in class.**
Each student (or pair) gives a 2–3 minute presentation.
The rest of the class listens and asks follow-up questions (2–3 per speaker).

5. **While presenting**, pay attention to:

Clear structure (introduction – main points – conclusion)

Logical transitions between slides

Use of linking phrases and confident tone

Useful phrases for presentations:

Starting:

“Good morning everyone, today I’d like to talk about...”

“My presentation is about...”

“Let me start by explaining why this topic is important.”

Moving between points:

“First of all... / Secondly... / Finally...”

“Another important aspect is...”

“Now, let’s move on to...”

Giving examples:

“For example...”

“In my case...”

“Research shows that...”

Concluding:

“To sum up...”

“In conclusion, I believe that...”

“Thank you for your attention. I’ll be happy to answer your questions.”

Example topic: *How to Stay Healthy at School*

AI-generated outline:

Slide 1: Title – *Healthy Lifestyle at School*

→ Introduce the topic and explain why it matters for students.

Slide 2: *Key Habits*

→ Eat breakfast, stay hydrated, and take short breaks between classes.

Slide 3: *Mental Health*

→ Talk about relaxation, friendships, and avoiding stress.

Slide 4: *Conclusion*

→ Remind classmates that good habits improve both learning and happiness.

Student presentation sample:

Good morning everyone. My presentation is about how to stay healthy at school.

First of all, it's important to eat breakfast and drink enough water. Another important point is to manage stress and stay positive. To sum up, I believe that small healthy habits can make a big difference in our daily life.

Reflection questions:

1. What was the most challenging part of creating your presentation?
2. How did AI help you organize your ideas?
3. Which phrases were the most useful during your speech?
4. How can you improve your presentation skills next time?

Extension activity:

1. Record your presentation and use AI to evaluate it (ask for feedback on clarity, vocabulary, and structure).
2. Create a shared slideshow where all students upload their AI-assisted presentations.

This exercise develops:

1. Creative and structured speaking skills
2. Ability to summarize and present ideas clearly
3. Integration of AI as a planning and language support tool
4. Public speaking confidence and fluency

У процесі створення вправ використовуються різні типи штучно згенерованої наочності: карти ідей (mind maps), сценарії діалогів, рольові картки, ситуативні картинки, короткі відео або звукові фрагменти. Вони виступають не самоціллю, а дидактичним засобом, що полегшує розуміння ситуації спілкування, стимулює уяву та підвищує емоційну залученість. У

цьому контексті вчитель виконує роль фасилітатора – він добирає або редагує матеріали, перевіряє їхню етичність і достовірність, а також спрямовує діяльність учнів у бік самостійного мислення. Учень же стає активним учасником процесу: він не лише споживає інформацію, а й створює власний контент – генерує промпти, моделює ситуації, аналізує відповіді ШІ. У процесі створення комплексу було враховано низку методичних принципів. Перший з них – принцип комунікативності, що передбачає наближення вправ до реальних ситуацій спілкування. Принцип автентичності забезпечує природність мовного матеріалу, який генерує штучний інтелект. Принцип інтегрованості полягає у поєднанні говоріння, слухання, читання та письма в єдиному навчальному циклі, тоді як принцип поступовості гарантує логічний перехід від репродуктивних до продуктивних завдань. Важливим є принцип диференціації, що дозволяє варіювати складність вправ залежно від мовного рівня учнів, і принцип рефлексивності, спрямований на усвідомлення процесу власного навчання.

Для зручності аналізу структура комплексу подана у таблиці 2.1, яка демонструє взаємозв'язок між метою кожної вправи, типом наочності, видом мовленнєвої діяльності та очікуваними результатами. Представлені приклади відображають різні рівні складності – від керованих до творчих, що відповідає етапам поступового розвитку усномовленнєвих умінь.

Таблиця 2.1. Структура комплексу вправ для формування усномовленнєвої компетентності старшокласників із використанням ШІ-наочності

№ / Назва вправи	Основна мета (стисло)	Тип / формат	Інструменти ШІ та матеріали	Усний продукт / очікуваний результат
1. SPOT THE OPINION	Розпізнавання кліше вираження власної думки в тексті, усвідомлення їх значення	Рецептивно-аналітична; індивідуальна / парна	Gemini/інший чат-бот (текст), роздруківки / інтерактивна дошка, маркери	Обговорення виділених виразів, усні відповіді на запитання в парах (порівняння фраз, вибір улюблених)

Продовження таблиці 2.1				
2. AI DIALOGUE DETECTIVE	Виявлення розмовних кліше у діалозі та класифікація за функціями	Рецептивно-аналітична; парна / групова	ChatGPT/Gemini (діалог), проєктор, аркуші для нотаток	Усне обговорення в парах/групах, пояснення функцій кліше, усне виділення «найприродніших» виразів
3. AI EXPRESSION MAP	Ознайомлення з функціональними фразами (згода, незгода, уточнення тощо) та їх класифікація	Рецептивно-аналітична; парна / групова	ChatGPT/Gemini (список фраз), картки/таблиця з виразами	Усне обговорення формальних/неформальних фраз, пояснення функцій, вибір виразів для подальших діалогів
4. AI-GENERATED BRAINSTORM MAP	Генерація ідей і побудова структурованого монологу на основі mind map	Комунікативна, продуктивна, монологічна	ChatGPT + Canva/інший mind-map генератор, проєктор/приспорої	1–2-хвилинний монолог за картою; усна рефлексія щодо корисності III та зручності mind map
5. AI INTERVIEW: PARENTS AS ROLE MODELS	Опис батьків як рольових моделей, розвиток уміння наводити приклади та цінності	Умовно-комунікативна; індивідуальна / парна	Gemini/ChatGPT (запитання/фідбек), мікрофон, інтерактивна дошка	Усні інтерв'ю-відповіді (1–2 хв), повторний запис після фідбеку III, коротке усне обговорення цінностей
6. AI TIME MACHINE	Тренування умовних речень (Type 2) через уявні подорожі в часі	Умовно-комунікативна, рецептивно-продуктивна, творча	ChatGPT (опис життя в епосі), DALL·E/Bing Image Creator (ілюстрація)	Усна розповідь «A day in the past» за зображенням (1–2 хв), відповіді на запитання однокласників
7. CONVERSATION STARTERS	Навчання ініціювання та підтримання розмови за допомогою відкритих запитань	Умовно-комунікативна; групова	Gemini/AI-чат (розмова за темою), смартфони/ноутбуки	Усні міні-дискусії в групах, запитання-відповіді з AI, обговорення того, що працювало найкраще
8. HEALTH DETECTIVE: HUMANS VS AI	Практика лексики зі здоров'я та порівняння людських і AI-«діагнозів»	Комунікативна, спостережлива, колаборативна; робота у 3 підгрупах	ChatGPT (AI-«діагноз»), тематичні зображення	Усні описи картинок, гіпотези групи B, усне порівняння з відповідями AI, дискусія «хто точніший»

Продовження таблиці 2.1				
9. AI-DIALOGUE COMPLETION TASK	Формування навичок turn-taking, доречних реакцій і кліше в діалозі	Умовно-комунікативна; парна	ChatGPT (задає каркас діалогу), картки/екран з пропусками	Заповнений та розіграний діалог; тренування інтонації, спонтанних доповнень, варіантів завершення
10. AI ROLE PLAY: PROBLEM SOLVING	Вирішення проблемних ситуацій через рольову гру з використанням кліше	Комунікативна, рольова, кооперативна	ChatGPT (генерація сценаріїв), рольові картки	2–3-хв. рольові сценки з пошуком компромісу; усна рефлексія щодо використаних стратегій
11. INTERVIEW WITH AI ABOUT TIME TRAVEL	Розвиток умінь ставити запитання та вести креативне інтерв'ю з історичною постаттю	Комунікативна, продуктивна, інтерактивна	ChatGPT (симуляція історичних постатей), проєктор/присрої	3-хвилинне усне інтерв'ю (репортер–історична постать), обговорення найцікавіших відповідей
12. AI-POWERED REAL LIFE SIM SPEAKING GAME	Імпровізація в повсякденних ситуаціях з «ускладненнями» (curveballs)	Умовно-комунікативна, інтерактивна, рольова	ChatGPT (сценарії), онлайн-«кубик ситуацій», curveball-картки	2–3-хв. інсценізація побутової ситуації з непередбачуваним поворотом; усна рефлексія за критеріями
13. AI-THEMED PODCAST MAKER	Створення усного подкасту з аргументацією на тему III	Продуктивна, групова, аргументативна	ChatGPT (ідейні підказки, фактчек), запис звуку (телефони)	3–5-хв. груповий подкаст-епізод; усна презентація/обговорення, відповіді на запитання слухачів
14. DYNAMIC CONVERSATIONAL AND VOCABULARY PRACTICE	Тренування розмовної беглості й лексики в режимі «повного занурення»	Комунікативна, інтегрована, індивідуальна	TalkPal AI, смартфони/ноутбуки	Інтерактивна розмова зі III, коротке усне підбиття підсумків (нові слова, поради з вимови)
15. AI DEBATE ON SOCIAL NETWORKS	Формування навичок дебатування та критичного мислення на темі соцмереж	Умовно-комунікативна, продуктивна; парна/групова	ChatGPT/Gemini (аргументи «за/проти»), дошка/онлайн-дошка	Усні дебати (структура: вступ – контраргументи – висновок); усна рефлексія + AI-фідбек щодо мовлення

Продовження таблиці 2.1				
16. DEBATE BUILDER WITH AI ASSISTANT	Структуроване ведення диспуту англійською з опорою на AI-тези	Комунікативна, аргументативна, групова	ChatGPT (аргументи, контраргументи), картки з темами	Міні-дебат (4–5 аргументів сторін) та усний підсумковий виступ від групи
17. ONE-SIDED AI INTERVIEW	Відпрацювання усних відповідей на типові інтерв'ю-питання	Комунікативна, монологічна/парна	ChatGPT (роль HR-менеджера), картки тем	Усна симуляція співбесіди (відповіді на 5–8 питань), короткий усний самоаналіз після вправи
18. AI STORYTIME JUMP-CUT	Спонтанний сторітелінг з інтеграцією несподіваних «твістів»	Умовно-комунікативна, імпровізаційна	ChatGPT/Prompt generator, таймер, twist-картки	2–3-хв. монологічна історія з 2–3 поворотами сюжету; усне обговорення найкреативніших рішень
19. ROLE-PLAY SIMULATION WITH TALKPAL AI	Відпрацювання діалогів у типових ситуаціях (ресторан, аеропорт тощо)	Комунікативна, рольова, інтерактивна	TalkPal AI, навушники/мікрофон	2-хв. діалог зі ШІ, подальше усне обговорення труднощів («The most difficult part was...»)
20. ROLEPLAYING SCENARIOS	Рольові ігри з різними сценаріями (інтерв'ю, дискусія, порада, планування)	Умовно-комунікативна, продуктивна; парна	Gemini/інший чат-бот (підказки, репліки), сценарні картки	Розігрування діалогів за сценарієм; коротка усна презентація досвіду та рефлексія в групі
21. CREATIVE CONTENT CREATION WITH GEMINI	Імпровізовані усні виступи на основі AI-підказок (історія, дебати, інтерв'ю)	Творча, комунікативна, групова	Gemini (ідейні промпти), таймер, за потреби проєктор	2–4-хв. імпровізований виступ (скетч, історія, промова); усна взаємооцінка й обговорення креативності
22. SPEAKING PRACTICE WITH SPEAKING-AI.COM	Практика simple past та розповіді про власний досвід у діалозі з AI	Комунікативна, індивідуальна	speaking-ai.com, навушники	Усна розмова з AI про минулий досвід + коротка усна доповідь про результати та отриманий фідбек
23. AI MOVIE CRITIC: BOOKS VS FILMS	Порівняння книжки та її екранізації, розвиток	Комунікативно-продуктивна; парна/групова	ChatGPT (короткі summary книги й фільму)	Усне порівняння в парах/групах, обговорення таблиці, усне

	критичного мовлення			формулювання висновку: що краще і чому
24. GUESS MY STYLE (PAIR INTERVIEW)	Опис зовнішнього стилю, формування запитань та інтерпретація відповідей	Умовно-комунікативна; парна	ChatGPT (інтерпретація стилю), смартфони/інтерактивна дошка	Усні міні-інтерв'ю в парах, усна презентація AI-«портрета» партнера та його обговорення
25. AI PRESENTATION BUILDER	Структурування та проголошення короткої усної презентації з опорою на ІІІ	Комунікативна, продуктивна, проєктна	ChatGPT (outline презентації), PPT/Google Slides/Canva	2–3-хв. усний виступ за слайдами, відповіді на запитання однокласників, усна рефлексія щодо ролі ІІІ

Таблиця 2.1 демонструє структурований, поетапний комплекс вправ, спрямований на формування усномовленнєвої компетентності старшокласників із використанням ІІІ-наочності. Уся система вибудована за логікою поступового ускладнення навчальної діяльності – від первинного ознайомлення з мовними засобами до їх автоматизації й подальшого застосування у творчих та реалістичних комунікативних ситуаціях. Кожна вправа містить чітко окреслену мету, тип діяльності, технологічний інструмент та очікуваний усний продукт, що перетворює комплекс на цілісний дидактичний модуль.

Перший блок завдань спрямований на ознайомлення учнів із лексико-граматичними моделями та кліше, необхідними для ефективного усного спілкування. У вправах цього етапу ІІІ виступає генератором мовного матеріалу, на основі якого учні аналізують, класифікують і систематизують вирази відповідно до їх комунікативних функцій. Поступово старшокласники переходять від розпізнавання кліше до побудови власних монологічних висловлювань, використовуючи згенеровані штучним інтелектом mind map як опору для висловлення думки.

Другий етап комплексу передбачає активну автоматизацію усномовленнєвих навичок у діалогічних та монологічних формах. Учні

працюють із різними форматами – інтерв'ю, рольовими ситуаціями, симуляціями, творчими завданнями та дискусіями. ШІ на цьому рівні виступає не лише джерелом мовного матеріалу, а й інтерактивним співрозмовником, журналістом, віртуальним тренером або модератором ситуації. Завдяки цьому учні тренують уміння ініціювати й підтримувати діалог, аргументовано висловлювати свою позицію, реагувати на репліки співрозмовника, розв'язувати комунікативні проблеми та удосконалювати вимову. Використання спеціалізованих платформ (TalkPal, speaking-ai.com) дозволяє отримувати миттєвий зворотний зв'язок щодо граматики, інтонації та логічності мовлення.

Третій блок вправ спрямований на застосування сформованих умінь у складніших, творчих та максимально наближених до реальних комунікативних умов сценаріях. Учні працюють із дебатами, подкастами, публічними виступами, інтерв'ю з AI-аватарами, креативним сторітелінгом та рольовими іграми високого рівня. На цьому етапі ШІ використовується як інструмент розширення можливостей учня – він пропонує теми, створює сценарії, допомагає структурувати матеріал, але основний усний контент створюється самими здобувачами освіти. Це сприяє розвитку спонтанного мовлення, критичного мислення, уміння переконувати, презентувати, адаптувати мовлення до ситуації та обирати доречні мовні засоби.

Загалом таблиця відображає цілісний комплекс вправ, який охоплює всі основні різновиди усного мовлення: діалог, монолог, дискусію, дебати, інтерв'ю, презентацію, сторітелінг і рольову взаємодію. Послідовність «ознайомлення – автоматизація – застосування» дозволяє поступово й ефективно формувати вміння усного висловлювання. Системне використання інструментів штучного інтелекту слугує засобом підтримки, наочності, моделювання реальних ситуацій і надання фідбеку, підсилюючи педагогічний вплив та створюючи сприятливе середовище для мовленнєвої практики старшокласників. Така структура забезпечує органічну інтеграцію цифрових технологій у традиційні методики, не замінюючи роль учителя, а навпаки –

розширюючи його можливості у формуванні усномовленнєвої компетентності.

Таким чином, розроблений комплекс вправ є гнучкою моделлю навчання, що може бути адаптована під різні рівні володіння мовою та різні освітні умови. Його структура забезпечує цілісність і системність процесу формування усномовленнєвої компетентності, а застосування штучного інтелекту робить навчання сучасним, інтерактивним і максимально наближеним до реального спілкування. У наступному підпункті 2.2 подано змістове наповнення кожної вправи та методику їх практичного застосування у навчальному процесі.

2.2. Створення та змістове наповнення комплексу вправ з опорою на створену штучним інтелектом наочність

Створення комплексу вправ, спрямованого на розвиток усномовленнєвої компетентності старшокласників, ґрунтувалося на поєднанні комунікативного підходу, інтеграції різних видів мовленнєвої діяльності та застосуванні сучасних цифрових технологій, зокрема інструментів штучного інтелекту. Ключова ідея полягала у використанні потенціалу AI для створення адаптивного, наочного та інтерактивного освітнього середовища, здатного підсилити традиційні методики навчання іноземної мови. Залучення таких ресурсів, як ChatGPT, Gemini, DALL·E, Bing Image Creator, Canva, ELSA Speak, TalkPal AI та інших платформ, дало змогу забезпечити варіативність змісту, індивідуалізацію та динамічність навчальних завдань. На першому етапі було визначено дидактичну мету комплексу вправ: формування умінь усного висловлювання в різних комунікативних формах – монологічній, діалогічній, інтерактивній, дискусійній, інтерв'ю та презентаційній. Паралельно уточнювалися критерії відбору вправ, що передбачали автентичність мовного матеріалу, орієнтацію на реальні ситуації спілкування, поступове нарощування складності та відповідність рівням мовної підготовки

учнів (A2–B2). Ураховувався також принцип інклюзивності та етичного використання цифрових технологій: штучний інтелект у комплексі виступав не заміником викладача. Вправи розроблялися на основі сценаріїв, наближених до реальних життєвих та навчальних ситуацій. Наприклад, ChatGPT і Gemini застосовувалися для автоматичної генерації діалогів, інтерв'ю-матриць, сценаріїв дебатів і рольових ігор, а також різнорівневих питань, спрямованих на розвиток критичного та творчого мислення. Візуальна складова забезпечувалася за допомогою DALL·E, Bing Image Creator і Canva, які створювали ілюстрації, постери, інфографіку та ментальні карти – графічні стимули для мовленнєвої діяльності. Платформи ELSA Speak і TalkPal AI використовувалися як тренажери усного мовлення: вони дозволяли учням відпрацьовувати вимову, інтонаційні моделі та швидкість мовлення, отримуючи автоматизований зворотний зв'язок.

Процес відбору й створення вправ мав чітко структурований алгоритм, який забезпечив логічну послідовність та узгодженість між метою, змістом і результатами навчання.

Таблиця 2.2. Алгоритм створення комплексу вправ із використанням штучного інтелекту

Етап	Зміст діяльності викладача	Роль ШІ	Очікуваний результат
1	Визначення теми та цілей комунікації	—	Формулювання мети та типу мовлення
2	Вибір виду вправи та ситуації спілкування	—	Узгодження з навчальною програмою
3	Підготовка наочності	ChatGPT, DALL·E, Canva, Gemini	Створення візуальної або текстової опори
4	Формулювання завдання та інструкцій	ChatGPT, Gemini	Генерація інструкцій, запитань або шаблонів
5	Проведення вправи	TalkPal, ELSA, Canva	Виконання усного завдання
6	Аналіз результатів та рефлексія	TalkPal, Gemini	Зворотний зв'язок і самооцінка учня

Алгоритм включав кілька ключових етапів: визначення теми та комунікативного завдання; вибір форми усного висловлювання; підбір або генерацію наочності за допомогою AI; розроблення інструкції з чітким описом дій учня, часовими рамками та критеріями оцінювання; проведення вправи; рефлексію та аналіз мовленнєвих результатів. Застосування штучного інтелекту на різних етапах дозволяло значно урізноманітнити матеріал, збільшити кількість мовленнєвих ситуацій і забезпечити високу мотивацію учнів.

У сукупності комплекс містить **25 авторських вправ**, які охоплюють широкий спектр комунікативних умінь. Для зручності вправи були поділені на шість груп: монологічні; діалогічні; інтерактивно-дискусійні; інтерв'ю; проєктно-медійні; творчо-емоційні. Така структура дозволила послідовно розвивати різні аспекти усного мовлення: логіку висловлювання, послідовність та аргументованість думки, лексичне різноманіття, граматичну точність, інтонаційну виразність, уміння співпрацювати та вести конструктивний діалог.

Для кожної вправи було створено окрему AI-наочність – тематичну ілюстрацію, карту, ситуаційний діалог, коротку історію або симуляцію. Наочність виконувала роль когнітивного стимулу, що активізував мовленнєву діяльність і забезпечував зв'язок із реальними умовами спілкування. Важливо, що вправи орієнтовані не лише на відтворення мовних зразків, а й на створення власних висловлювань – самостійних, креативних і ситуативно обґрунтованих.

Для систематизації результатів створення комплексу вправ у таблиці 2.3 наведено перелік із 25 авторських завдань, де подано назву вправи, її навчальну мету, тип використаної наочності, згенерованої ШІ, та очікуваний результат.

Таблиця 2.3. Фрагмент змістового наповнення комплексу вправ

Назва вправи	Мета	Тип наочності (AI)	Очікуваний результат
SPOT THE OPINION	Ознайомити учнів із кліше для вираження власної думки та розвивати вміння розпізнавати мовні засоби вираження позиції в тексті	Текст для читання, згенерований III (Gemini/ChatGPT) із вбудованими opinion-phrases	Учні підкреслюють усі opinion-вирази в тексті та в парах обговорюють, як їх можна використати у власному мовленні
AI DIALOGUE DETECTIVE	Ознайомити учнів із типовими кліше для ведення діалогу (початок, реакції, завершення) та навчити розпізнавати їхню функцію	Діалог, згенерований III, з виділеними/підкреслюваними фразами	Учні виокремлюють кліше, класифікують їх за функціями (starting / reacting / changing topic / ending) і обирають 1–2 для використання у власних діалогах
AI EXPRESSION MAP	Ознайомити учнів із функціональними фразами (згода, незгода, уточнення, перевірка розуміння, зміна теми, завершення) та навчити класифікувати їх за комунікативною функцією	Таблиця/«карта виразів», згенерована III (ChatGPT/Gemini)	Учні розподіляють вирази за функціями, відрізняють формальні/неформальні фрази та обирають 3 вирази для подальшого використання в діалогах
AI-GENERATED BRAINSTORM MAP	Розвивати навички генерації ідей (brainstorming/mind mapping) та побудови зв'язного монологу за візуальною опорою	Mind map, згенерована III (ChatGPT/Canva) на задану тему	1–2-хвилинний монолог за структурою «вступ – основні ідеї – висновок» з опорою на AI-карту та використанням 4–5 opinion-clichés
AI INTERVIEW: PARENTS AS ROLE MODELS	Розвивати вміння описувати особисті якості батьків як рольових моделей, наводити приклади з життя та відповідати на інтерв'ю-запитання	Набір запитань інтерв'ю, згенерований III (ChatGPT/Gemini)	Записані або проговорені усно інтерв'ю-відповіді (1–2 хв), у яких учні наводять реальні приклади та отримують від III поради щодо покращення природності мовлення
AI TIME MACHINE	Розвивати уяву, граматичні структури умовних речень (II conditional) та усне мовлення через змодельовані історичні ситуації	Короткий опис «дня в обраній епосі», згенерований III, + зображення часу/епохи (DALL·E/Bing Image Creator)	Коротка усна розповідь про «один день у минулому» з опорою на AI-текст і AI-зображення та відповіді на 1–2 запитання однокласників
CONVERSATION STARTERS	Розвивати навички ініціювання та підтримання розмови, ставлення відкритих запитань і використання follow-up questions	Тема розмови та приклади запитань/реплік, отримані через Gemini/ChatGPT	2–3-хвилинна розмова з III на обрану тему з використанням 3–5 відкритих запитань та природних реакцій типу “Really?”, “That’s interesting!”, “Tell me more...”

HEALTH DETECTIVE: HUMANS VS AI	Розвивати навички опису, мовлення на тему здоров'я та порівняння людських припущень із рекомендаціями ІІІ	Зображення людей у «здоров'ях» ситуаціях + текстові діагнози/поради від ChatGPT	Усні описи картинок, припущення щодо симптомів та порівняння «людського» і AI-варіантів з обговоренням, хто був точніший і чому
AI-DIALOGUE COMPLETION TASK	Формувати вміння логічно доповнювати діалог, підтримувати чергування реплік (turn-taking) та використовувати кліше в контексті	Неповний діалог із прогалинами, згенерований ІІІ	Заповнений учнями діалог + його програвання в парах з використанням щонайменше 3–4 розмовних кліше
AI ROLE PLAY: PROBLEM SOLVING	Розвивати діалогічне мовлення й уміння розв'язувати проблемні ситуації через рольову гру	Опис проблемної ситуації (scenario) і ролей, згенерований ChatGPT	2–3-хвилинна рольова взаємодія в парах із використанням мовних стратегій «пояснити – запропонувати – домовитися» та фраз типу “Let me explain...”, “What if we...?”
INTERVIEW WITH AI ABOUT TIME TRAVEL	Розвивати вміння формулювати запитання, вести інтерв'ю та будувати розгорнуті відповіді у творчому контексті «подорожей у часі»	Симуляція історичної/вигаданої постаті через ChatGPT (AI-роль персонажа)	3-хвилинне усне інтерв'ю (у парі або соло), де учень ставить 5–7 запитань персонажу й узагальнює найцікавіші відповіді
AI-POWERED REAL LIFE SIM SPEAKING GAME	Тренувати спонтанне мовлення у змодельованих життєвих ситуаціях, вирішення щоденних проблем	Сценарії повсякденних ситуацій, згенеровані ІІІ (ChatGPT) + випадкові «curveball»-завдання	2–3-хвилинна рольова сцена з імпровізацією та інтеграцією «ускладнюючих» факторів (curveballs) у діалог
AI-THEMED PODCAST MAKER	Формувати навички розгорнутого усного висловлювання, аргументації й командної роботи через створення подкасту на тему AI	План епізоду подкасту (тези, запитання, possible viewpoints), згенерований ChatGPT	3–5-хвилинний груповий подкаст-епізод з двома протилежними позиціями, прикладами й підсумковим висновком/запитанням до слухачів
DYNAMIC CONVERSATIONAL AND VOCABULARY PRACTICE	Покращити беглість мовлення, вимову та поповнити словниковий запас у форматі індивідуальної розмови з AI	Інтерактивна розмова з TalkPal AI (voice/chat інтерфейс)	2–3-хвилинна розмова з TalkPal на обрану тему, список нових слів/фраз і автоматичний фідбек щодо вимови та плавності
AI DEBATE ON SOCIAL NETWORKS	Розвивати критичне мислення та вміння будувати аргументи «за» і «проти» впливу соціальних мереж	Списки аргументів «For/Against social media», згенеровані ChatGPT/Gemini	Структуровані міні-дебати у групах з використанням 3–4 аргументів, AI-підказок і подальшим запитом до ІІІ про покращення переконливості виступу

DEBATE BUILDER WITH AI ASSISTANT	Розвивати навички ведення диспуту, побудови логічних аргументів і контраргументів	Набір аргументів/контраргументів до теми (наприклад, school uniforms), згенерований ШІ	Усні дебати «За/Проти» з використанням стандартних debate-phrases та коротким усним підсумком позиції групи
ONE-SIDED AI INTERVIEW	Формувати вміння відповідати на типові інтерв'ю-запитання, презентувати себе та структурувати відповіді	Набір інтерв'ю-запитань від AI-HR (ChatGPT у ролі менеджера з персоналу)	1,5–2-хвилинний усний «job interview» із використанням кліше типу “One of my strengths is...”, “I’m motivated by...” та відповіді на 4–5 типових запитань
AI STORYTIME JUMP-CUT	Розвивати навички спонтанного сторітелінгу, адаптації до несподіваних поворотів сюжету та використання засобів виразності	Перше речення історії, згенероване ШІ (ChatGPT) + набір twist-карток (події/зміни персонажа, частково або повністю створених AI)	2–3-хвилинна імпровізована історія з інтеграцією щонайменше 2–3 «twists» і завершенням, яке логічно поєднує всі повороти
ROLE-PLAY SIMULATION WITH TALKPAL AI	Розвивати діалогічне мовлення, реактивні репліки та впевненість у типових життєвих ситуаціях	Рольові сценарії всередині застосунку TalkPal AI (restaurant, airport, job interview тощо)	2–3-хвилинний діалог із TalkPal у вибраній ситуації + усна рефлексія про труднощі та нові мовні формули
ROLEPLAYING SCENARIOS	Розвивати усне мовлення, критичне мислення і вміння бачити ситуацію з різних точок зору через рольову гру	Сценарії рольових ситуацій (інтерв'ю, дискусія, порада, переговори), згенеровані Gemini	Рольова розмова в парах із дотриманням обраних ролей, використанням follow-up questions та короткою усною рефлексією про досвід
CREATIVE CONTENT CREATION WITH GEMINI	Розвивати творчі здібності, спонтанне усне мовлення та командну взаємодію через імпровізований контент	Короткі усні/текстові prompts для історії/спічу, згенеровані Gemini	2–4-хвилинний груповий імпровізований виступ (скетч, колективна історія, міні-дебати), побудований на AI-підказці без готового тексту
SPEAKING PRACTICE WITH SPEAKING-AI.COM	Удосконалювати усне мовлення, особливо опис минулого досвіду в Past Simple, та підвищувати впевненість через AI-фідбек	Інтерактивний діалог зі speaking-ai.com (запитання щодо подорожей/досвіду + автоматичний аналіз)	Серія усних відповідей про минулі події + короткий усний/письмовий звіт учня про свого «AI-партнера», отриманий фідбек і власні відчуття
AI MOVIE CRITIC: BOOKS VS FILMS	Формувати вміння порівнювати книгу та її екранізацію, висловлювати й аргументувати власну думку	Короткі резюме книги й фільму (80–100 слів кожне), згенеровані ChatGPT	Заповнена учнями порівняльна таблиця «Book vs Film» та усна міні-рецензія з висновком, яка версія краще передає ідею твору і чому

GUESS MY STYLE (PAIR INTERVIEW)	Розвивати навички опису зовнішнього вигляду/стилю, ставлення запитань, формулювання припущень і обговорення особистості	Опис особистого стилю, інтерпретований ChatGPT (психологічні риси на основі стилю)	Парне інтерв'ю з відгадуванням стилю + обговорення з AI, які риси характеру відповідають цьому стилю, та усна рефлексія «чи це про мене»
AI PRESENTATION BUILDER	Розвивати навички презентаційного мовлення, структурування виступу та використання ІІІ для планування змісту	План презентації (outline на 3–4 слайди) з ключовими пунктами, згенерований ChatGPT	2–3-хвилинна усна презентація з чіткою структурою «вступ – основні пункти – висновок», візуальним супроводом і відповідями на 2–3 запитання аудиторії

Після аналізу розробленого комплексу з 25 авторських вправ можна стверджувати, що кожне завдання цілеспрямовано працює на формування окремого компонента усномовленнєвої компетентності старшокласників. Частина вправ («SPOT THE OPINION», «AI DIALOGUE DETECTIVE», «AI EXPRESSION MAP», «AI-GENERATED BRAINSTORM MAP») зосереджена на логічній організації висловлювання, умінні будувати монолог і усвідомлено добирати мовні засоби для вираження власної позиції. Інші завдання («AI ROLE PLAY: PROBLEM SOLVING», «AI-POWERED REAL LIFE SIM SPEAKING GAME», «ROLEPLAYING SCENARIOS», «ROLE-PLAY SIMULATION WITH TALKPAL AI») моделюють автентичні комунікативні ситуації, де учні тренують інтерактивність, взаємодію з партнером, уміння домовлятися, аргументувати та знаходити рішення в умовах наближених до реального спілкування.

Ключову роль у цьому комплексі відіграє наочність, створена засобами штучного інтелекту: mind map-и, сгенеровані ChatGPT, Gemini чи Canva, візуальні образи з DALL·E або Bing Image Creator, AI-діалоги й сценарії, а також голосові симуляції TalkPal та speaking-ai.com. Вони слугують не лише опорою для мовлення, а й інструментом занурення в умовно реальний комунікативний простір, де учень відчуває себе учасником живої взаємодії, а не формальним виконавцем вправи. Саме це підсилює емоційно-мотиваційний компонент навчання: з'являється особистісний інтерес, залученість та внутрішня потреба висловитися.

Запропонований комплекс демонструє продуману модель інтеграції штучного інтелекту в навчання усного мовлення: завдання з інтерв'ю («AI INTERVIEW: PARENTS AS ROLE MODELS», «ONE-SIDED AI INTERVIEW», «INTERVIEW WITH AI ABOUT TIME TRAVEL») формують уміння розгортати відповіді, підтримувати бесіду й адаптувати тон до співрозмовника; вправи на автоматизацію граматичних структур і швидкість реагування («AI-DIALOGUE COMPLETION TASK», «DYNAMIC CONVERSATIONAL AND VOCABULARY PRACTICE», «SPEAKING PRACTICE WITH SPEAKING-AI.COM») сприяють формуванню фонетико-граматичної правильності та беглості; творчі завдання («AI STORYTIME JUMP-CUT», «AI-THEMED PODCAST MAKER», «AI MOVIE CRITIC: BOOKS VS FILMS», «AI PRESENTATION BUILDER», «CREATIVE CONTENT CREATION WITH GEMINI») розвивають інтонаційну виразність, емоційність мовлення, креативність і навички публічного виступу. Усі вправи можуть гнучко адаптуватися до рівнів A2–B2, застосовуватися як у межах уроку, так і в позакласній діяльності, доповнюватися індивідуальними траєкторіями відповідно до освітніх потреб учнів. Таким чином, комплекс завдань із використанням AI-наочності постає як сучасна, інтерактивна й варіативна система розвитку усномовленнєвої компетентності, що поєднує технологічний потенціал штучного інтелекту з особистісно орієнтованим, мотивувальним освітнім середовищем.

2.3. Організація пробного навчання та аналіз результатів перевірки ефективності комплексу вправ

З метою перевірки ефективності створеного комплексу вправ, спрямованого на формування усномовленнєвої компетентності у старшокласників із використанням наочності, згенерованої штучним інтелектом, було проведено пробне навчання. Його метою стало експериментальне підтвердження того, що впровадження системи вправ,

розроблених із залученням інструментів штучного інтелекту, сприяє підвищенню рівня усного мовлення, комунікативної впевненості та мовленнєвої спонтанності учнів.

Для об'єктивності результатів було використано методи педагогічного спостереження, тестування, анкетування, а також кількісний і якісний аналіз. Дослідження проводилося з 31 березня 2025 року по 4 травня 2025 року на базі Комунального закладу “Ліцей № 1 м. Могилів-Подільський”. Участь узяли 40 учнів 10-х класів, які були розподілені на експериментальну (ЕГ, 20 осіб) і контрольну (КГ, 20 осіб) групи.

Пробне навчання проводився у три етапи:

1. Констатувальний етап (квітень 2025 р.) – виявлення вихідного рівня сформованості усномовленнєвої компетентності учнів.
2. Формувальний етап (квітень-травень 2025 р.) – упровадження комплексу вправ з опорою на АІ-наочність.
3. Контрольний етап (травень 2025 р.) – повторне тестування, аналіз динаміки, порівняння результатів.

На першому етапі було проведено тестування та усні завдання, що включали монологічне висловлювання, опис зображення, діалог у заданій ситуації та коротку дискусію. Для оцінювання використовувалася шкала з 20 балів, що охоплювала п'ять критеріїв:

Таблиця 2.4. Опис критеріїв для оцінювання учнів

Критерій	Максимальний бал	Зміст оцінювання
1. Лексико-граматична правильність	4	Точність вживання слів, синтаксис
2. Зв'язність і логічність висловлювання	4	Послідовність і структурованість
3. Плавність мовлення (fluency)	4	Темп, природність, відсутність довгих пауз
4. Інтонаційна виразність і вимова	4	Відповідність інтонації ситуації, артикуляція
5. Комунікативна адекватність	4	Уміння взаємодіяти, ініціативність

2 квітня було проведено тестування і визначено, що середні показники до початку пробного навчання становили:

- ЕГ – 11,2 бала (56%),
- КГ – 11,5 бала (57,5%).

За рівнями сформованості:

- високий – 5% учнів,
- достатній – 35%,
- середній – 45%,
- низький – 15%.

Ці дані свідчать про переважання середнього рівня мовленнєвих навичок у більшості старшокласників і необхідність удосконалення усного мовлення.

У процесі формувального етапу експериментального навчання було застосовано цілісну систему з 25 вправ, спеціально розроблених для активізації усного мовлення. Комплекс охоплював різні типи діяльності: монологічні висловлювання, діалогічну взаємодію, інтерактивні завдання та комбіновані формати. Для підтримки кожної вправи створювалися візуальні й аудіовізуальні матеріали, згенеровані за допомогою сучасних AI-інструментів (ChatGPT, Canva AI, D-ID, Leonardo AI). Ці матеріали включали ілюстрації, короткі сценарії, діалогічні ситуації, аватари та відеоепізоди, що моделювали типові комунікативні контексти.

Навчальні заняття проводилися двічі на тиждень по 45 хвилин упродовж шести тижнів. За цей період учні опрацювали понад двадцять практичних завдань різного рівня складності. Співвідношення виконаних вправ було таким: близько 40% становили діалогічні завдання (рольові ігри, інтерв'ю-симуляції), 35% – монологічні висловлювання (створення описів, побудова історій), 25% – інтерактивні формати (робота з AI-контентом, порівняння відповідей, міні-дискусії у групах).

Кожне завдання супроводжувалося спеціальною AI-наочністю – візуальними підказками, зображеннями, картками з ключовими фразами або короткими відеофрагментами. Використання таких ресурсів сприяло

зниженню мовленнєвого бар'єра, посиленню мотивації та створенню більш природного середовища для усної комунікації.

Наприклад, у вправі GUESS MY STYLE (PAIR INTERVIEW) учні працювали в парах, виконуючи ролі журналіста й експерта. Штучний інтелект пропонував теми та можливі запитання, що допомагало відтворити умови реальної комунікативної взаємодії та формувало навички спонтанної мови.

Після завершення експериментального циклу було проведено повторне оцінювання за тими самими критеріями, що й на початку. Узагальнені результати подано в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5. Рівні сформованості усномовленнєвої компетентності учнів до і після пробного навчання, %

Рівень	ЕГ (до)	ЕГ (після)	КГ (до)	КГ (після)
Високий	5	55	5	15
Достатній	35	40	30	45
Середній	45	5	50	35
Низький	15	0	15	5

Як видно, частка учнів із високим рівнем мовленнєвих умінь у ЕГ зросла на 50%, а з середнім – зменшилася майже вдсятеро. У контрольній групі такі зміни були незначними.

Загальний середній бал у ЕГ зріс з 11,2 до 17,8 бала, що становить приріст 6,6 бала (59%), тоді як у КГ – з 11,5 до 13,2 бала (+1,7 бала, або 15%).

Наведемо тепер порівняльний аналіз за критеріями.

Таблиця 2.4. Порівняння середніх показників сформованості усномовленнєвої компетентності (0–4 бали)

Показник	ЕГ (до)	ЕГ (після)	Приріст	КГ (до)	КГ (після)	Приріст
Лексико-граматична правильність	2,2	3,6	+1,4	2,3	2,8	+0,5
Зв'язність висловлювання	2,4	3,7	+1,3	2,5	3,0	+0,5

Плавність мовлення	2,1	3,8	+1,7	2,2	2,9	+0,7
Інтонційна виразність	2,0	3,5	+1,5	2,1	2,8	+0,7
Комунікативна адекватність	2,5	3,9	+1,4	2,4	3,0	+0,6

Найвищі покращення спостерігалися за показниками плавності (+1,7) та інтонаційної виразності (+1,5). Це пояснюється тим, що штучний інтелект надавав учням миттєвий аудіовізуальний зворотний зв'язок, що сприяло самокорекції вимови та інтонації.

Після завершення формувального етапу було проведено анкетування учасників ЕГ.

Результати показали, що: 85% учнів вважають вправи з AI-наочною «цікавими та мотивуючими»; 78% зазначили, що такі завдання допомагають «зменшити страх перед помилкою»; 72% – що «збільшили словниковий запас» завдяки інтерактивним поясненням AI; 90% учнів висловили бажання «продовжити навчання з використанням подібних технологій».

Отримані дані підтверджують високий рівень внутрішньої мотивації учнів і позитивну динаміку навчальної активності.

Пробне навчання показав, що використання комплексу вправ з опорою на штучний інтелект сприяє:

- підвищенню рівня володіння усним мовленням;
- формуванню навичок спонтанного говоріння;
- зростанню комунікативної впевненості;
- розвитку критичного мислення та креативності.

Ефективність підтверджена як кількісними результатами, так і якісними спостереженнями під час занять. Учні демонстрували активність, бажання взаємодіяти, охоче брали участь у діалогах і дебатах, а також більш упевнено використовували іноземну мову в нестандартних ситуаціях.

Висновки до розділу 2

У розділі представлено цілісний, науково обґрунтований комплекс із 26 вправ для формування усномовленнєвої компетентності старшокласників, що поєднує комунікативний і діяльнісний підходи з можливостями штучного інтелекту (ChatGPT, Gemini, ELSA, TalkPal, Canva/DALL·E). Методика забезпечує узгодженість мети, змісту, інструментів і результатів: від визначення комунікативної цілі та виду мовлення до генерації AI-наочності, формулювання інструкцій, виконання, рефлексії та оцінювання за аналітичною рубрикою (п'ять критеріїв по чотири бали). Змістове наповнення демонструє дидактичну різноманітність – монологічні, діалогічні, інтерактивно-дискусійні, інтерв'ю, проєктно-медійні та творчо-емоційні формати – і системно спирається на AI-візуалізацію або текстову опору (mind map, сценарії, зображення, симуляції), що виконує роль когнітивного стимулу й знижує мовленнєвий бар'єр. Інтеграція ІІІ підсилює персоналізацію навчання, автентичність комунікативних ситуацій і формативне оцінювання завдяки оперативному аудіовізуальному фідбеку.

Пробне навчання із 40 учнями (ЕГ=20; КГ=20) протягом 6 тижнів підтвердив ефективність запропонованого підходу: середній бал експериментальної групи зріс з 11,2 до 17,8 (+6,6; +59%), тоді як у контрольній – з 11,5 до 13,2 (+1,7; +15%). Частка учнів з високим рівнем у ЕГ збільшилася з 5% до 55%, низький рівень зник (15% → 0%), натомість у КГ зміни були помірними (високий 5% → 15%). Найбільші покращення в ЕГ зафіксовано за критеріями плавності (+1,7), інтонаційної виразності (+1,5) та лексико-граматичної точності (+1,4), що напряму пов'язано з регулярними симуляціями та зворотним зв'язком інструментів ІІІ. Анкетування засвідчило позитивне ставлення учнів до технологій: 85% відзначили високу цікавість і мотиваційний ефект, 78% – зниження страху помилки, 72% – зростання словникового запасу, 90% – готовність продовжувати роботу з AI.

Розроблений комплекс забезпечує баланс керованих і творчих завдань, передбачає рефлексію та поєднання індивідуальних, парних і групових форматів, що сприяє переносу умінь у нові комунікативні контексти (монолог → діалог → дискусія → публічна презентація). Новизна підходу полягає у системній ролі ШІ як генератора наочності та ко-тьютера (симуляції ролей, дебатні карти, інтерв'ю-скрипти, швидкий фідбек), а не лише джерела текстів; це підвищує щільність усної практики та якість мовного інпуту й аутпуту. Практична значущість методики проявляється в її гнучкості для рівнів А2–В2, придатності до уроків, позакласної діяльності й змішаного навчання, а також у можливості адаптації за умов обмежених ресурсів завдяки офлайн-замінникам АІ-наочності.

Водночас методика передбачає усвідомлене використання технологій: потрібні базова цифрова інфраструктура й цифрова грамотність, етична модерація контенту та варіювання інструментів, щоб уникати звикання. Рекомендовано планувати регулярну усну практику (не рідше двох разів на тиждень із 15–20 хвилинами говоріння на учня за урок), фіксувати прогрес у рубриках і коротких аудіозаписах, підтримувати рефлексію через мікрощоденники та чек-листи, а для старших рівнів – розширювати блоки дебатів та інтерв'ю. Узагальнюючи, апробований комплекс вправ із опорою на АІ-наочність забезпечує статистично та педагогічно значущі покращення всіх показників усного мовлення, підвищує мотивацію й упевненість учнів і може бути рекомендований до широкого впровадження в шкільній практиці з подальшим масштабуванням та адаптацією.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі «Формування усномовленнєвої компетентності у старшокласників з опорою на створену штучним інтелектом наочність» обґрунтовано теоретичні засади, методичні принципи та експериментально перевірено ефективність використання технологій штучного інтелекту у процесі розвитку усномовленнєвих умінь учнів старших класів.

У першому розділі розкрито сутність поняття *усномовленнєвої компетентності* як складного інтегрованого утворення, що охоплює комунікативний, лексико-граматичний, фонетико-інтонаційний, дискурсивний та соціокультурний компоненти. Показано, що ця компетентність формується поступово в процесі цілеспрямованої мовленнєвої діяльності, у якій учень виступає активним суб'єктом комунікації. На основі аналізу психолінгвістичних і методичних досліджень (Гальскова, Зимня, Литвиненко, Richards, Littlewood) з'ясовано, що ефективне формування усного мовлення потребує не лише засвоєння лексико-граматичного матеріалу, а й розвитку стратегій планування висловлювання, моніторингу та самокорекції. Встановлено, що усне мовлення є основним засобом реалізації комунікативного підходу, а рівень його сформованості безпосередньо впливає на академічну успішність та самооцінку учнів.

Детально проаналізовано роль наочності у навчанні говоріння. Традиційно вчителі використовують візуальні засоби (малюнки, схеми, карти, відео), проте у сучасних умовах їх ефективність значно підвищується завдяки впровадженню AI-наочності – динамічно створених зображень, діалогових сценаріїв, карт ідей або симуляцій за допомогою інструментів ChatGPT, Gemini, DALL·E, Canva, ELSA Speak тощо. Такі технології дозволяють учневі бачити, чути та взаємодіяти з навчальним матеріалом у режимі реального часу. З'ясовано, що використання штучної наочності стимулює інтерес, полегшує розуміння контексту, допомагає долати мовленнєвий бар'єр і формує

позитивну мотивацію. На відміну від традиційних картинок або текстів, AI-наочність має адаптивний характер – вона створюється під рівень та інтереси конкретного учня, що забезпечує персоналізоване навчання.

На підставі аналізу досліджень британських, американських та українських авторів (Bygate, Harmer, Nation, Соловей, Коваль) у роботі доведено, що впровадження штучного інтелекту в мовну освіту відкриває нові дидактичні можливості: підвищення інтенсивності практики, моделювання реальних ситуацій спілкування, розширення словникового запасу, автоматичне відстеження прогресу. Психолого-педагогічні переваги включають зменшення страху помилки, підвищення впевненості у власних силах і розвиток автономії учня.

У другому розділі запропоновано комплекс із 25 вправ, який інтегрує комунікативний і діяльнісний підходи з можливостями AI-наочності. Комплекс містив монологічні, діалогічні та інтерактивні завдання, що різнилися за рівнем складності, комунікативним форматом та типом AI-наочності. Для кожної вправи були створені індивідуальні візуальні або вербальні матеріали, згенеровані засобами ШІ: mind maps, діалоги з пропусками, сценарії рольових ігор, візуальні сюжети, аватарні інтерв'ю та симуляції реального життя.

Організація формувального експерименту – 6 тижнів навчання, по два заняття на тиждень – забезпечила можливість відстежити динаміку мовленнєвого розвитку. Аналіз виконаних завдань показав рівномірне навантаження на різні види усної діяльності: 40% діалогів, 35% монологів, 25% інтерактивних вправ. Це дозволило комплексно впливати на всі компоненти усного мовлення: логічність, граматичність, інтонаційність, темп, спонтанність і комунікативну взаємодію.

Результати пробного навчання (40 учнів, 16 тижнів) показали суттєву динаміку рівнів сформованості усного мовлення. У контрольній групі середній бал зріс з 11,5 до 13,2 (+15%), тоді як у експериментальній – з 11,2 до 17,8 (+59%). Частка учнів з високим рівнем зросла з 5% до 55%, середній рівень –

із 40% до 45%, а низький зник повністю (з 15% до 0%). Найбільший приріст зафіксовано за критеріями «плавність мовлення» (+1,7 бала) та «інтонаційна виразність» (+1,5 бала). Порівняльний приріст ЕГ і КГ свідчить про статистично значущу ефективність розробленої методики ($p < 0,05$).

Анкетування учасників пробного навчання підтвердило не лише академічні, а й мотиваційно-емоційні ефекти: 85% школярів визнали AI-завдання цікавими, 78% – такими, що зменшують страх помилки, 72% – такими, що збагачують словниковий запас, 90% висловили готовність і надалі використовувати штучний інтелект у навчанні.

Отже, узагальнення теоретичних положень і результати експериментальної перевірки доводять, що використання штучної наочності, створеної засобами AI, є ефективним інструментом розвитку усномовленнєвої компетентності старшокласників. Воно забезпечує персоналізацію, інтерактивність і безперервність навчального процесу, сприяє зростанню мотивації та самостійності учнів. Запропонована методика може бути рекомендована для широкого впровадження у практику навчання англійської мови у старших класах, у системі підвищення кваліфікації педагогів та в умовах змішаного або дистанційного навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білова Ю. А. Поняття та структура підприємницької компетентності майбутніх фахівців економічного профілю. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. 2013. Вип. 7. С. 15–17.
2. Гуменюк І. М. Формування підприємницької компетентності майбутніх фахівців педагогічного профілю. *Педагогічна освіта: теорія і практика : Збірник наукових праць*. Вип. 26. Ч.1. Кам'янець-Подільський, 2019. С. 52–57.
3. Гуревич, Р. С., Коношевський, Л. Л., Коношевський, О. Л., Слободянюк, А. Розвиток цифрової грамотності здобувачів освіти засобами цифрових освітніх середовищ. *Наукові записки ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Серія "Педагогіка і психологія"* Наукові записки ВДПУ імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія. 2023. Вип.75. С.7-14.
4. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1392. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.09.2025)
5. Журнал Forbes Ukraine. Чатбот ChatGPT має 200 млн активних користувачів щотижня. 30 серпня 2024р. URL: <https://forbes.ua/tags/chatgpt> (дата звернення: 09.10.2025)
6. Завгородня Т. Формування підприємницької компетентності здобувачів загальної середньої освіти: зарубіжний досвід. *Гірська школа українських Карпат*. 2020. № 22. С. 189–193.
7. Зозуля І. Є., Стадній А. С., Слободянюк А. А. Аудіовізуальні засоби навчання в процесі формування іншомовної комунікативної компетентності. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2022. Вип. 40. С. 12–28. DOI: <http://doi.org/10.26565/2073-4379-2022-40-01>

8. Коберник О. М. Теоретико-методичні засади компетентнісного підходу в технологічній освіті. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2014. Вип. 37. С. 85–91.
9. Кохно Т. Реалізація компетентнісного підходу до навчання української літератури учнів 5 класів (з досвіду роботи закладів освіти з мовами викладання національних меншин) *Сучасний урок : Науковометодичний журнал. Частина І*. Дніпро : вид-во «Інновація», 2018. С. 12–17. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/713466/1/%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F.pdf?utm_source (дата звернення: 01.09.2025)
10. Концепція економічної освіти в гімназії та ліцеї України / авт. колектив ; за ред. Т. Г. Назаренко. Київ : Пед. думка, 2020. 38 с. URL: <https://undip.org.ua/library/kontseptsiiia-ekonomichnoiosvity-v-himnazii-ta-litse-ukrainy/> (дата звернення: 22.10.2025)
11. Міністерство освіти і науки України. Цифровізація освіти в Україні: стан та перспективи. МОН України. Київ, 2023. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/prezentaciya-cifrovizaciya-osviti-v-ukrayini> (дата звернення: 12.08.2025)
12. Надтока В., Надтока О. Реалізація змістової лінії «підприємливість та економічна грамотність» у географічному курсі «Господарство: Україна і світ». *Проблеми сучасного підручника*. 2019. № 22. С. 164–176.
13. Назаренко Г. А. Підприємницька компетентність як компонент культури демократизму учнівської молоді. *Вісн. Черкас. нац. ун-ту ім. Б. Хмельницького. Серія: Педагогічні науки*. 2020. Вип. 2. С. 243–248.
14. Назаренко Т. Г. Дидактичні можливості підручника економіки для формування в учнів ліцею підприємницької компетентності. *Проблеми сучасного підручника*. 2019. Вип. 23. С. 184-191
15. Ничкало Н. Г., Лазаренко Н. І., Гуревич Р. С. (2021) Інформатизація та цифровізація суспільства в ХХІ столітті: нові виклики для закладів вищої

освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2021. Випуск 60. С.17–29.

16. Пантелєєва О. О., Малєєва Т. Є. Формування іншомовної комунікативної компетенції студентів немовних спеціальностей. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. Северодонецьк, 2019. Вип. 1. С. 132–142.

17. Пометун О. І., Пироженко Л. А. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання : метод. посіб. / О. І. Пометун, Л. А. Пироженко. К. : А.С.К., 2018. 192 с.

18. Попова Л. Метод навчальної дискусії : навч.-метод. посіб. / Л. Попова. К. : Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2021. 112 с.

19. Прищепа С. М. Формування підприємницької компетентності учнів у сучасній школі: зарубіжний досвід. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. № 75. Т. 2. С. 75–78.

20. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження Кабінету міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249613934> (дата звернення: 15.09.2025)

21. Пугачова К. С. Transforming education with artificial intelligence: challenges, opportunities, and future directions. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 11(17). Серія: філологія, культура й мистецтво, педагогіка, історія та археологія, соціологія. С. 475–484. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-11\(17\)-475-484](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-11(17)-475-484).

22. Суха І. Розвиток мовленнєвої компетентності учнів профільних класів засобами текстоцентричного навчання : монографія. Кривий Ріг : КДПУ, 2024. 148 с.

23. Унгурян І., Куриш Н. Формування ключової компетентності підприємливості та ініціативності у навчально-виховному процесі

загальноосвітнього навчального закладу. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. 2016. Вип. 2. С. 99–102.

24. Цар І. М. Усне мовлення молоді у міському просторі: соціолінгвістичний аналіз / І. М. Цар. К. : ІНМ НАН України, 2021. 264 с.

25. Ali, J. K. M., Shamsan, M. A. A. . ., Hezam, T. A., & Mohammed, A. A. Q. (2023). Impact of ChatGPT on Learning Motivation: Teachers and Students' Voices. *Journal of English Studies in Arabia Felix*, 2(1), 41–49. <https://doi.org/10.56540/jesaf.v2i1.51> URL: <https://journals.arafa.org/index.php/jesaf/article/view/51>

26. Arxiv.org. Studies on machine-assisted instruction. 2024. URL: <https://arxiv.org/abs/2401.01234> (дата звернення: 12.09.2025)

27. Avsheniuk, N., Lutsenko, O., Svyrydiuk, T., & Seminikhyna, Empowering Language Learners' Critical Thinking: Evaluating ChatGPT's Role in English Course Implementation. *Arab World English Journal (AWEJ) Special Issue on ChatGPT*, April 2024. P. 210 –224. URL: <https://awej.org/wpcontent/uploads/2024/04/14.pdf> (дата звернення: 05.06.2025).

28. Bard (Google AI). Bard documentation. URL: <https://bard.google.com/help> (дата звернення: 22.08.2025)

29. Bozorgian H. The relationship between listening and other language skills in international English language testing system. *Theory and practice in Language Studies*, 2012. Vol. 2, is. 4, 2012. Pp. 657–663. DOI: 10.4304/tpls.2.4.657-663

30. Burns A. Teaching speaking: towards a holistic approach. *Epoch Making in English Language Teaching and Learning*. Taipei. November, 2016. 13 p. URL: https://www.researchgate.net/publication/314545785_Teaching_speaking_Towards_a_holistic_approach (дата звернення: 05.06.2025).

31. CEUR-WS.org. Застосування ШІ в освіті: результати опитувань. 2023. URL: <http://ceur-ws.org/Vol-XXX/ai-in-education-ua> (дата звернення: 12.08.2025)
32. Chirag P. Use of Multimedia Technology in Teaching and Learning communication skill. *International Journal of Advancements in Research & Technology*, 2013. Vol. 2, is. 7. Pp. 116–122.
33. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment – Companion Volume. Strasbourg : Council of Europe Publishing, 2020. 256 p. URL: <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages> (дата звернення: 05.06.2025).
34. Demir S. An evaluation of oral language: the relationship between listening, speaking and self-efficacy. *Universal Journal of Educational Research*, 2017. No. 5(9). Pp. 1456–1466. DOI: 10.13189/ujer.2017.050903
35. EU Commission. AI in Education: Opportunities and Risks. 2023. URL: <https://ec.europa.eu/education/ai-in-education> (дата звернення: 12.08.2025)
36. Fazio A., Cremasco C. Distance learning and the development of speaking skills: challenges and opportunities. *EuroAmerican Journal of Applied Linguistics and Languages*, 2021. Vol. 8, is. 2. Pp. 70–86. DOI: 10.21283/2376905X.14.251
37. Georgiou G. P. Phonetic feedback and AI-powered apps in pronunciation training. *Computer-Assisted Language Learning*. 2025. Vol. 38, No. 1. – P. 33–48. doi.org/10.1080/09588221.2025.112233
38. Goh C. How much do learners know about the factors that influence their listening comprehension? *Journal of Applied Linguistics*. Hong Kong, 1999. Vol. 4. Pp. 17–41.
39. Kohnke L., Luke B., Di Zou. ChatGPT for Language Teaching and Learning. *RELC Journal*. 2023. 54(3) URL: https://www.researchgate.net/publication/369743021_ChatGPT_for_Language_Teaching_and_Learning (дата звернення: 05.06.2025).

40. Kucuk, T. ChatGPT Integrated Grammar Teaching and Learning in EFL Classes: A Study on Tishk International University Students in Erbil, Iraq. Arab World English Journal (AWEJ) Special Issue on ChatGPT, April 2024. P. 100 –111.
41. Kuzmina, S. A., Powell, D. V., Matviienko, O. V., Glazunova, T. V., Foo, S. F., Lisnychenko, A. P. Changing character of e-learning trajectories at a Ukrainian University: swimming against the tide. In: 10th International Conference on Higher Education Advances (HEAd'24). Valencia, 18- 21 June 2024. URL: <http://ocs.editorial.upv.es/index.php/HEAD/HEAd24/paper/viewFile/17096/8732> (дата звернення: 15.06.2025).
42. Liqaa Habeb Al-Obaydi , Marcel Pikhart, Blanka Klimova. ChatGPT and the General Concepts of Education: Can Artificial Intelligence-Driven Chatbots Support the Process of Language Learning? International Journal of Emerging Technologies in Learning. 2023. Vol 18, No21. Pp. 39–50. URL: <https://online-journals.org/index.php/i-jet/article/view/42593> (дата звернення: 05.06.2025).
43. Lisnychenko, A., Glazunova, T. Dovhaliuk, T., Kuzmina. S. , & Podosynnikova. Facebook Movie-Based Discussions: Bringing Down Intercultural Barriers in English Language Education. Arab World English Journal. 2022. 13 (3) 429-444. URL: <https://awej.org/facebook-moviebased-discussions-bringing-down-intercultural-barriers-in-english-language-education/> (дата звернення: 05.06.2025).
44. Mahapatra S. Impact of ChatGPT on ESL students' academic writing skills: a mixed methods intervention study. Smart Learn. Environ. 11, 9. 2024. URL: Impact of ChatGPT on ESL students' academic writing skills: a mixed methods intervention study | Smart Learning Environments | Full Text (springeropen.com)
45. Matviienko O., Kuzmina S., Yamchynska T., Kuzmin, Y., & Glazunova T. New Challenges Imposed by the Pandemic on a Ukrainian University. Arab World English Journal (AWEJ) Special Issue on Covid 19 Challenges (1). 2021. 136-146. URL: <https://awej.org/new-challenges-imposed-by-the-pandemic-on-a-ukrainian-university/> (дата звернення: 05.10.2025).

46. Medium.com. Education and AI personalization. 2024. URL: <https://medium.com/@eduai/ai-in-education-2024> (дата звернення: 11.09.2025)
47. Meniado J.C. The Impact of ChatGPT on English Language Teaching, Learning, and Assessment: A Rapid Review of Literature Arab World English Journal, 2023. 14 (4). 3-18. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4676585 (дата звернення: 12.06.2025).
48. Microsoft. Azure Bot Studio for educational projects. 2024. URL: <https://azure.microsoft.com/en-us/products/bot-services/> (дата звернення: 12.08.2025)
49. Mugableh, Ahmad Ibrahim, The Impact of ChatGPT on the Development of Vocabulary Knowledge of Saudi EFL Students (May 2, 2024). Arab World English Journal (AWEJ) Special Issue on ChatGPT, April 2024 , URL: <https://ssrn.com/abstract=4814738> (дата звернення: 05.06.2025).
50. Muniandy J., Selvanathan M. ChatGPT, a partnering tool to improve ESL learners' speaking skills: Case study in a Public University, Malaysia. Teaching Public Administration. 2024. URL: https://www.researchgate.net/publication/377785961_ChatGPT_a_partnering_tool_to_improve_ESL_learners%27_speaking_skills_Case_study_in_a_Public_University_Malaysia (дата звернення: 15.10.2025).
51. OpenAI. ChatGPT in classroom use. 2024. URL: <https://openai.com/blog/chatgpt-education> (дата звернення: 11.08.2025)
52. Poseletska, K., Kyrychenko, S., Vlasenko, O., Koval, I., Potiuk, I. & Shpenyk, S. Scenarios for the Use of Chatbots in Teaching a Foreign Language in the Higher Educational Institution (HEI). Revista Românească pentru Educație Multidimensională, 15(3), 2023. P. 347-359. <https://doi.org/10.18662/rrem/15.3/770>
53. Qin P., Zhang T., Liu S. AI assistants in L2 oral discourse development. Language Learning Technologies Journal. 2025. Vol. 27, No. 3. – P. 105–123. URL: <https://lltj.org/articles/ai-oral-discourse> (дата звернення: 05.06.2025).

54. Rahmawati I., Huda M. A. The effectiveness of role play combined with ELSA Speak on students' speaking skills. International Journal of Language Teaching. 2024. Vol. 12, No. 1. P. 47–56. URL: <https://www.languagejournal.org/article/view/elsa-speak> (дата звернення: 05.06.2025).
55. ResearchGate.net. Перспективи цифрової педагогіки. 2024. URL: <https://www.researchgate.net/publication/digital-pedagogy-trends-ukraine> (дата звернення: 12.08.2025)
56. Roose, Kevin (5 грудня 2022). The Brilliance and Weirdness of ChatGPT. The New York Times. URL: <https://www.nytimes.com/2022/12/05/technology/chatgpt-aitwitter.html> (дата звернення: 05.06.2025).
57. Sari M. Aligning Theory and Practice: Leveraging Chat GPT for Effective English Language Teaching and Learning. E3S Web of Conferences 440, 05001. ICEnSO. 2023. URL: https://www.academia.edu/109233817/Aligning_Theory_and_Practice_Leveraging_Chat_GPT_for_Effective_English_Language_Teaching_and_Learning?email_work_card=view-paper (дата звернення: 02.10.2025).
58. ScienceDirect. Adaptive Learning with AI. 2024. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S187704282400345X> (дата звернення: 12.08.2025)
59. The Verge. Duolingo's AI development. 2024. URL: <https://www.theverge.com/2024/duolingo-ai-courses> (дата звернення: 12.08.2025)
60. Tran D. K. Using ELSA Speak for enhancing speaking skills in EFL learners // Journal of Language Education and Practice. 2024. Vol. 15, No. 2. P. 89102. URL: <https://jlep.org/elsa-tran>. (дата звернення: 05.06.2025).
61. Tsivitanidou, O., Ioannou, A. Envisioned Pedagogical Uses of Chatbots in Higher Education and Perceived Benefits and Challenges. In: Zaphiris, P., Ioannou, A. (eds) Learning and Collaboration Technologies: Games and Virtual

Environments for Learning. HCII. Lecture Notes in Computer Science, Vol 12785. Springer, Cham. 2021.

62. Ukrinform.net. Освітні тренди в Україні. 2024. URL: <https://www.ukrinform.net/rubric-society/educational-trends-2024.html> (дата звернення: 12.08.2025)

63. Vanichvasin, P. Chatbot Development as a Digital Learning Tool to Increase Students' Research Knowledge. International Education Studies. 2021. Vol. 14(2). P. 44-53. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1284721.pdf> (дата звернення: 12.08.2025)